

H CEZA MUHALEMESİ HUKUKUNDA İSTİNAF

(APPEAL IN CRIMINAL PROCEDURE LAW)

Dr. Ülkem Cansu AYGÜN KARAKOYUNLU * **

ÖZ

İstinaf, ilk derece mahkemelerinin verdikleri hükümleri maddi ve hukuki açıdan denetleyen olağan ve ikinci derece bir kanun yoludur. İstinaf yargılamaları ise, ilk derece mahkemeleri ile Yargıtay arasında konumlandırılan Bölge Adliye Mahkemeleri tarafından yapılmaktadır. Nitekim istinaf yargılamaları sonucunda delillerin yeniden değerlendirilmesi suretiyle esas hakkında yeni bir hüküm verilmesi de mümkündür. Çalışmamızda 20.07.2016 tarihi itibarıyla hukuk sistemimize giren istinafın nitelikleri, leh ve aleyhindeki görüşler, kapsamı, başvuru usulü, sonuçları ve etkileri üzerinde durulmaktadır.

***Anahtar Kelimeler:** İstinaf, Bölge Adliye Mahkemeleri, olağan kanun yolları.*

ABSTRACT

Appeal is an ordinary and second instance remedy that reviews the judgements rendered by the courts of first instance in material and legal terms. Appeal proceedings are conducted by the Regional Courts of Justice, which are positioned between the courts of first instance and the Court of Cassation. As a matter of fact, it is also possible to make a new decision on the merits by re-evaluating the evidence as a result of the appeal proceedings. In our study, the qualifications, opinions in favour and against, scope, application procedure, results and effects of the appeal, which entered our legal system as of 20.07.2016, are analysed.

***Keywords:** Appeal, Regional Courts of Justice, ordinary legal remedies.*

***

^H Eserin Dergimize geliş tarihi: 08.05.2023. İlk hakem raporu tarihi: 18.05.2023. İkinci hakem raporu tarihi: 04.07.2023; Onaylanma tarihi: 10.07.2023.

* Doktor, Avukat, İstanbul Barosu.

** Yazarın ORCID belirleyicisi: 0000-0001-6728-5993.

Esere Atıf Şekli: Ülkem Cansu Aygün Karakoyunlu, “Ceza Muhakemesi Hukukunda İstinaf”, YÜHFD, C.XX, 2023/2, s. 247-288.

GİRİŞ

Ceza muhakemesi hukukunda yargılama yaparak hükmünü veren ilk derece mahkemesinin bu aşamadan sonra o davaya ilişkin görevi sona ermektedir. Dolayısıyla ilk derece mahkemesinin verdiği hüküm üzerinde artık herhangi bir değişiklik yapması mümkün değildir. İlgililerin ise, verilen hükmün denetlenmesi, değiştirilmesi veya düzeltilmesi hususunda, Ceza Muhakemesi Kanununda (CMK) düzenlenen yasal çarelerden faydalanma hakları bulunmaktadır. Yasal çare bir üst kavram niteliğinde olup, bünyesinde kanun yollarını da barındırmaktadır¹.

Yargılama makamlarının, verdikleri kararlarda, hata yapabilmeleri ihtimal dahilindedir. Nitekim bu makamlarda görev yapan hakimler de insandır ve yanılabilirler². Bu doğrultuda kanun yolları, yargılama makamı tarafından verilen kararın, kural olarak, farklı bir yargılama makamı tarafından denetlenmesini sağlamaktadır. Bunun sebebi kararın hukuka aykırı veya yanlış olduğu iddiasıdır³. Kanun yolları, olağan ve olağanüstü olmak üzere ikiye ayrılmakta olup, olağan kanun yollarına kesinleşmemiş ara karar ve hükümlere karşı başvurulabilmektedir⁴. İnceleme konumuz olan istinaf ise, olağan kanun yolları arasında yer almaktadır.

Kanun yollarının amacı maddi gerçeğe ulaşmak olduğu için bu amaç aynı zamanda adil yargılanma hakkına da hizmet etmektedir. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Ek 7 no'lu protokolü m.2 ile Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi m.14/5'te, ilgililerin haklarında verilmiş olan hükme karşı daha yüksek bir yargılama makamına başvuru hakkını haiz olduklarına yer verilmektedir⁵.

¹ Erdener Yurtcan/Begüm İrtiş, **Ceza Muhakemesi Kanunu Şerhi (CMK)**, Yetkin Yayınları, 10. Baskı, Ankara, 2023, s. 1241-1242.

² Yener Ünver/Hakan Hakeri, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Adalet Yayınevi, 19. Bası, Ankara, 2022, s. 745; Veli Özer Özbek/Koray Doğan/Pınar Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, 15. Baskı, Ankara, 2022, s. 728.

³ Nur Centel/Hamide Zafer, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Beta Yayıncılık, 21. Bası, İstanbul, 2022, s. 886.

⁴ Mustafa Özen, **(Öğreti ve Uygulama Işığında) Ceza Muhakemesi Hukuku**, Adalet Yayınevi, 5. Baskı, Ankara, 2022, s. 1174; Cumhur Şahin/Neslihan Göktürk, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Seçkin Yayınevi, 13. Baskı, Ankara, 2022, s. 605-607.

⁵ **AİHS'nin ek 7 no'lu protokolü m.2:** (1) Bir mahkeme tarafından cezai bir suçtan mahkûm edilen her kişi, mahkûmiyet ya da ceza hükmünü daha yüksek bir mahkemeye yeniden inceletme hakkını haiz olacaktır. Bu hakkın kullanılması, kullanılabilme gerekçeleri de dahil olmak üzere, yasayla düzenlenir. (2) Bu hakkın kullanılması, yasada düzenlenmiş haliyle az önemli suçlar bakımından ya da ilgilinin birinci derece mahkemesi olarak en yüksek mahkemede yargılandığı veya beraatini müteakip bunun temyiz edilmesi üzerine verilen mahkûmiyet hallerinde istisnaya tabi tutulabilir". Anılan protokolün tam *YÜHFD Cilt: XX Sayı:2 (2023)*

I. İstinafın Niteliği ve Ceza Muhakemesi Hukukuna Getirdiği Yenilikler

A. Genel Olarak

İstinaf kelimesi Arapça kökenli olup, yeniden işe başlamak anlamına gelmektedir⁶. İstinaf hukuk sistemimize ilk olarak 1879 tarihli Usul-ı Muhakemat-ı Cezaiye Kanun-ı Muvakkat ile girmiştir⁷. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde ve Cumhuriyet'in kurulduğu ilk yıllarda istinaf mahkemesi, bidayet mahkemeleri ile temyiz mahkemeleri arasında yer almakta olup, anılan mahkemelere başvuru da istinaf kanun yolu ile sağlanmaktaydı⁸. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu (CMUK) döneminde ise istinaf kanun yolu bulunmamaktaydı. 2005 yılında yürürlüğe giren CMK'da ise konuya ilişkin ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir. Nitekim istinafa ilişkin gerekli alt yapının oluşması zaman aldığı için ancak 20.07.2016 yılında Bölge Adliye Mahkemeleri faaliyete geçebilmiştir. Ülkemizde faaliyette olan Bölge Adliye Mahkemesi sayısı 15'tir⁹.

metni için bkz. <https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/10122019104748ek7.pdf>, Çevrimiçi: 02.05.2023.

Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi m.14/5: Bir suçtan ötürü mahkum olan bir kimse, mahkumiyetinin ve aldığı cezanın daha yüksek bir yargı yeri tarafından hukuka göre incelenmesini isteme hakkına sahiptir. Anılan sözleşmenin tam metni için bkz. https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/2312020093321bm_05.pdf, Çevrimiçi: 03.05.2023.

⁶ Hakan Pekcanitez, “İstinaf Mahkemeleri”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 5, S. 1, 2006, s. 23.

⁷ 1879 tarihli Usul-ı Muhakemat-ı Cezaiye Kanun-ı Muvakkat için bkz. Ahmet Gökçen, “1296 (1879) Tarihli Usul-i Muhakemat-ı Cezaiye Kanun-ı Muvakkatı”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 4, S. 1-2, 1994, s. 230-231.

⁸ Köksal Bayraktar, **Hukukun Üstünlüğü**, Der Yayınları, 3. Baskı, İstanbul, 2021, s. 316. Bidayet mahkemesi, o dönemde ilk derece mahkemesine verilen addır. Bkz. Ejder Yılmaz, **(Öğrenciler İçin) Hukuk Sözlüğü**, Yetkin Yayınları, 8. Baskı, Ankara, 2021, s. 111.

⁹ Veli Özer Özbek/Koray Doğan/Pınar Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 758. Bölge Adliye Mahkemelerinin kuruluş ve yapısı ile ilgili **Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun (AYİMBAM K) m. 25:** Bölge adliye mahkemeleri, bölgelerin coğrafi durumları ve iş yoğunluğu göz önünde tutularak belirlenen yerlerde, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun olumlu görüşü alınarak Adalet Bakanlığınca kurulur. Bölge adliye mahkemelerinin yargı çevrelerinin belirlenmesine, değiştirilmesine veya bu mahkemelerin kaldırılmasına Adalet Bakanlığının önerisi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca karar verilir. Birinci ve ikinci fıkraya gereğince alınacak kararlar, Resmî Gazetede yayımlanır. **AYİMBAM K. m.26:** Bölge adliye mahkemeleri, başkanlık, ceza daireleri başkanlar kurulu, hukuk daireleri başkanlar kurulu, daireler, bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığı, bölge adliye mahkemesi adalet komisyonu ve müdürlüklerden oluşur.

İstinaf, ilk derece mahkemesinin verdiği hükümlerin maddi ve hukuki olarak incelenmesini sağlayan olağan bir kanun yoludur. Burada amaç söz konusu hükümlerin hatalı olması ihtimaline karşı üst dereceli mahkeme tarafından yeniden denetlenmesini sağlamaktır¹⁰. İstinaf ikinci derece bir kanun yolu olup, aktarma etkisini haizdir. Aktarma etkisi Bölge Adliye Mahkemesinin dava konusu olayı hem maddi hem de hukuki olarak tekrar incelemesinden kaynaklanmaktadır¹¹. Bundan böyle ilgililer ilk derece

AYİMBAM K. m.27: Her bölge adliye mahkemesinde bir başkan bulunur. Başkanlık, başkan ile yazı işleri müdürlüğünden oluşur.

AYİMBAM K. m.28: (Değişik birinci fıkra: 20/7/2017-7035/10 md.) Bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulu ve hukuk daireleri başkanlar kurulu, bölge adliye mahkemesi başkanı ve ilgili dairelerin başkanlarından oluşur. Bölge adliye mahkemesi başkanının bulunmadığı hâllerde kurulun başkanlığını ilgili daire başkanlarından kıdemli olanı yerine getirir. Daire başkanının mazereti hâlinde, o dairenin kıdemli üyesi kurula katılır.

AYİMBAM K. m.29: Bölge adliye mahkemeleri, hukuk ve ceza dairelerinden oluşur. Her bölge adliye mahkemesinde en az üç hukuk ve en az iki ceza dairesi bulunur. Gerekli hâllerde dairelerin sayısı, Adalet Bakanlığının önerisi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca artırılıp azaltılabilir. Dairelerde bir başkan ile yeteri kadar üye bulunur.

AYİMBAM K. m.30: Her bölge adliye mahkemesinde bir Cumhuriyet başsavcılığı bulunur. Bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığı, Cumhuriyet başsavcısı ve yeteri kadar Cumhuriyet savcısından oluşur. En kıdemli Cumhuriyet savcısı, Cumhuriyet başsavcivekili olarak görev yapar.

AYİMBAM K. m.31: Her bölge adliye mahkemesinde bir bölge adliye mahkemesi adalet komisyonu bulunur. Komisyon, bölge adliye mahkemesi başkanının başkanlığında, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca daire başkanları arasından belirlenen bir asıl üye ile bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcısından oluşur. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ayrıca daire başkan veya üyeleri arasından bir yedek üye belirler. Başkanın yokluğunda en kıdemli daire başkanı, Cumhuriyet başsavcısının yokluğunda Cumhuriyet başsavcivekili ve asıl üyenin yokluğunda yedek üye komisyona katılır. Komisyon eksiksiz toplanır ve çoğunlukla karar verir.

AYİMBAM K. m.32: Bölge adliye mahkemesi başkanlığında, dairelerinde, Cumhuriyet başsavcılığında ve adalet komisyonunda birer yazı işleri müdürlüğü, Cumhuriyet başsavcılığında ayrıca bir idarî işler müdürlüğü ile ihtiyaç duyulan diğer müdürlükler kurulur. Her müdürlükte bir müdür ile yeterli sayıda memur bulunur. Müdürlüklerde çalışanların atama, disiplin ve diğer özlük işlerinde adli yargı ilk derece mahkemelerinde görevli personelin tâbi oldukları hükümler uygulanır.

¹⁰ Doğan Soyaslan, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Yetkin Yayınları, 8. Baskı, Ankara, 2020, s. 570.

¹¹ Veli Özer Özbek/Koray Doğan/Pınar Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 758.
YÜHFD Cilt: XX Sayı: 2 (2023)

mahkemesinin verdiği hükümlere karşı, kural olarak, temyize değil, istinafa başvurabilme hakkını haizdir¹².

İstinaf geniş ve dar anlamda olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Geniş anlamda istinaf, ilk derece mahkemesinin vermiş olduğu hükmün bozularak tekrar yeni bir hüküm verilmesini ifade etmektedir. Dar anlamda istinaf ise, ilk derece mahkemesinin kararının sadece maddi ve hukuki eksiklikleri çerçevesinde incelenip, bu doğrultuda yargılama yapılması anlamını taşımaktadır. CMK’da ise, genişletilmiş temyiz olarak da adlandırılan, dar anlamda istinaf kabul edilmektedir¹³.

B. İstinafın Leh ve Aleyhinde Görüşler

İstinafın CMK sistemine girmesiyle birlikte bunun ceza muhakemesi açısından ne ölçüde yarar sağlayacağı hususunda doktrinde lehte ve aleyhte görüşler mevcuttur. Öztürk/Tezcan/Erden/Sırma Gezer/Saygılar/Alan/Özaydın/Erden Tütüncü/Altınok Villemin/Tok’a göre, CMK sistemindeki istinaf genişletilmiş temyiz yani dar manada istinaftır. Burada istinafın yargılamaları uzatacağını söylemek mümkün değildir. Nitekim CMK’da üç filtreli bir sistem öngörülmektedir. İlki yerel mahkemenin CMK m.276 uyarınca yaptığı denetim, ikincisi Bölge Adliye Mahkemesinin CMK m.279 uyarınca yaptığı denetim ve son olarak Bölge Adliye Mahkemesinin CMK m.280/1-a uyarınca dosya üzerinden yaptığı denetimdir. Ayrıca duruşma aşaması sırasında da öncelikle duruşma yapılmaksızın sorunun çözülebilmesi esastır. İstinafla birlikte Yargıtaya giden dosya sayısının artacağı söylenemez çünkü CMK m.286 uyarınca beş yıl ve daha az hapis cezaları ile tüm adli para cezalarına ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi tarafından verilen esastan ret kararına karşı temyize başvurulamamaktadır. Ancak CMK m.286/3 bunun kapsamı dışındadır¹⁴. İstinafla birlikte Bölge

¹² Serap Keskin Kızıroğlu, “Yeni Ceza Muhakemesi Kanununda İtiraz, İstinaf ve Temyiz”, Ceza Muhakemesi Kanununun 3 Yılı Sempozyumu (Teori ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar), Türk Ceza Hukuku Derneği Yayınları: 11, İstanbul, 2009, s. 370.

¹³ Ali Çelik/Zeki Murteza Albayrak, (Notlu-Atıflı-Uygulamalı) Ceza Muhakemesi Kanunu “Öz Kitap”, Seçkin Yayıncılık, 13. Baskı, Ankara, 2022, s. 835; Ali Rıza Çınar, “İstinaf”, Fasikül Hukuk Dergisi, C. 2, S. 8, 2010, s. 15.

¹⁴ CMK m.286/3: (Ek:17/10/2019-7188/29 md.) İkinci fıkrada belirtilen temyiz edilemeyecek kararlar kapsamında olsa bile aşağıda sayılan suçlar nedeniyle verilen bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kararları temyiz edilebilir: a) Türk Ceza Kanununda yer alan;

1. Hakaret (madde 125, üçüncü fıkra),
2. Halk arasında korku ve panik yaratmak amacıyla tehdit (madde 213),
3. Suç işlemeye tahrik (madde 214),
4. Suçu ve suçluyu övme (madde 215),

Adliye Mahkemeleri ile Yargıtay ve Bölge Adliye Mahkemelerinin de kendi aralarında görüş birliği sağlayamaması halinde bunun çözümüne ilişkin herhangi bir düzenleme olmadığı doğru değildir. Nitekim 5235 sayılı AYİMBAM K. m.35'te sorunun nasıl çözülebileceği açıkça düzenlenmektedir¹⁵. Tüm bunlar ışığında CMK'daki istinaf hızlı, güvenceleri olan ve basit bir sisteme dayanmaktadır denilebilir¹⁶.

5. Halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşışılama (madde 216),
  6. Kanunlara uymamaya tahrik (madde 217),
  7. (Ek:13/10/2022-7418/30 md.) Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma (madde 217/A),
  8. Cumhurbaşkanına hakaret (madde 299),
  9. Devletin egemenlik alametlerini aşışılama (madde 300),
  10. Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Devletin kurum ve organlarını aşışılama (madde 301),
  11. Silâhlı örgüt (madde 314),
  12. Halkı askerlikten soğutma (madde 318), suçları.
- b) Terörle Mücadele Kanununun 6 ncı maddesinin ikinci ve dördüncü fıkrası ile 7 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan suçlar.
- c) Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 28 inci maddesinin birinci fıkrası, 31 inci maddesi ve 32 nci maddesinde yer alan suçlar.

¹⁵ **5235 sayılı Teşkilat Kanunu m.35:** Bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulu ve hukuk daireleri başkanlar kurulu kendi aralarında toplanır ve aşağıdaki görevleri yaparlar:

1. Daireler arasında çıkan iş bölümü uyuşmazlıklarını karara bağlamak,
2. (Mülga: 15/8/2016-KHK-674/10 md.; Aynen kabul: 10/11/2016-6758/10 md.)
3. Re'sen veya bölge adliye mahkemesinin ilgili hukuk veya ceza dairesinin ya da Cumhuriyet başsavcısının, Hukuk Muhakemeleri Kanunu veya Ceza Muhakemesi Kanununa göre istinaf yoluna başvurma hakkı bulunanların, benzer olaylarda bölge adliye mahkemesi hukuk veya ceza dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında ya da bu mahkeme ile başka bir bölge adliye mahkemesi hukuk veya ceza dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında uyuşmazlık bulunması hâlinde bu uyuşmazlığın giderilmesini gerekçeli olarak istemeleri üzerine, kendi görüşlerini de ekleyerek Yargıtaydan bu konuda bir karar verilmesini istemek,
4. Kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek.

(Değişik fıkra: 20/11/2017 – KHK-696/92 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7079/87 md.) (3) numaralı bende göre yapılacak istemler, ceza davalarında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına, hukuk davalarında ise ilgili hukuk dairesine iletilir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı uyuşmazlık bulunduğu kanaat getirmesi durumunda ilgili ceza dairesinden bir karar verilmesini talep eder. Uyuşmazlığın giderilmesine ilişkin olarak dairece bu fıkra uyarınca verilen kararlar kesindir. Başkanlar kurulu eksiksiz toplanır ve çoğunlukla karar verir. (Ek fıkra: 20/7/2017-7035/12 md.)

Gelen işlerin yoğunluğu ve niteliği dikkate alınarak bölge adliye mahkemeleri ceza ve hukuk daireleri arasındaki iş bölümü, Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenir.

¹⁶ Bahri Öztürk/Durmuş Tezcan/Mustafa Ruhan Erdem/Özge Sırma Gezer/Yasemin F. Saygılar/Esra Alan/ Özdem Özyayın/Efser Erden Tütüncü/Derya Altınok Villemin/Mehmet YÜHFD Cilt: XX Sayı:2 (2023)

Özen'e göre, ceza muhakemesi hukukumuzda istinaf sisteminin girmesi adil ve makul sürede yargılamanın güvence altına alınması açısından isabetlidir. Bu sayede istinaf ceza adaletinin sağlanmasına da hizmet etmiş olacaktır. Ayrıca istinafin uygulanmasına ilişkin bazı aksaklıkların çıkma ihtimali olsa da hakimlerin tecrübeleri ve bilgi düzeyleri bunları bertaraf edebilecek niteliktedir. Bölge Adliye Mahkemelerinin maddi denetim de yapacak olması gerek maddi gerçeğe ulaşılabilmesi gerekse Yargıtayın sadece hukuki denetim yaparak içtihat oluşturabilmesi açısından olumlu yöndedir¹⁷.

Aynı yönde Soyaslan'a göre, her ne kadar istinaf hakkında yargılamaları uzatacağı yönünde eleştiriler yapılsa da istinaftan vazgeçmek mümkün değildir. Nitekim istinaf Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ek protokolünde hak arama özgürlüğü çerçevesinde düzenlenmektedir¹⁸. Yenisey/Nuhoğlu'na göre, istinafta ilk derece mahkemesinin verdiği kararın maddi açıdan da incelenecek olması hukuk devleti ilkesinin güvencesi niteliğindedir. CMK'daki istinaf sistemi genişletilmiş temyizdir. İstinaf duruşması CMK'daki genel hükümler doğrultusunda yapılmakta olup, CMK m.285'teki istisnalar duruşmaların hızlanmasını sağlamaktadır¹⁹. Yenerer Çakmut'a göre, istinafla birlikte davaların uzayacağı doğrudur. Ancak istinafin amaçları bireylerin haklarının korunması ve maddi gerçeğe ulaşılabilmesidir. Dolayısıyla bireylerin haklarına saygı duyularak daha fazla güvence altına alınması yargılamaların gecikmesi açısından mazur görülebilmelidir²⁰.

Aksi görüşte olan Yurtcan/İrtiş'e göre, istinafin hukuk sistemimizde yer alması isabetsizdir. Nitekim ülkemizdeki istinafin yapısı ceza adaletini sağlayamamaktadır. İlk derece mahkemesi ile Yargıtayın arasında bulunan bu kanun yolu yargılamaları geciktirmektedir. Ayrıca istinaftan beklenen amacın gerçekleşebilmesi için Bölge Adliye Mahkemelerinin, kural olarak, duruşma yaparak inceleme yapmaları gerekir. Oysa ülkemizde bunun aksine

---

Can Tok, (Nazarî ve Uygulamalı) **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Seçkin Yayınevi, 16. Baskı, Ankara, 2022, s. 700-704. Aynı yönde bkz. Ali Çelik/Zeki Murteza Albayrak, (Notlu-Atıflı-Uygulamalı) **Ceza Muhakemesi Kanunu "Öz Kitap"**, s. 832-834.

¹⁷ Muharrem Özen, "Türk Ceza Muhakemesinde İstinaf", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 65, S. 4, 2016, s. 2383.

¹⁸ Doğan Soyaslan, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 570-571.

¹⁹ Feridun Yenisey/Ayşe Nuhoğlu, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, 10. Baskı, Ankara, 2022, s. 938.

²⁰ Özlem Yenerer Çakmut, "İstinaf Mahkemesi Olarak Bölge Adliye Mahkemeleri, Kuruluşu ve İşleyişi", Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 4, S. 1, 2005, s. 362.

bir uygulama söz konusu olup, Bölge Adliye Mahkemeleri alt dereceli Yargıtay gibi davranma eğilimi göstermektedir. Bunun yanı sıra diğer ülkelerdeki hukuk sistemlerinde istinafin kaldırılması yönünde görüşler artarak devam etmektedir²¹.

Kanaatimizce istinafin hukuk sistemimize girmesi isabetlidir. İstinafin yargılamaları kısaltacağını düşünmemekle birlikte ilk derece mahkemesi kararlarının maddi denetiminin de sağlanacak olması ilgililer açısından güvence teşkil etmektedir. Nitekim AİHS'nin ek 7 no'lu protokolünün 2. maddesinin de bu yönde olduğu dikkate alınmalıdır. Ancak istinafa ilişkin uygulamada yapılan hatalar hususunda Yurtcan/İrtiş'in tespitlerine de katılmaktayız; Bölge Adliye Mahkemelerinin istinafa ilişkin denetimlerini dosya üzerinden bitirme eğilimi göstermemeleri anılan kanun yolu vasıtasıyla hedeflenen amaçlara ulaşılması açısından büyük önem taşımaktadır.

C. İstinafin Diğer Olağan Kanun Yollarından Farkları

1. İstinafin İtirazdan Farkları

İstinaf ile itiraz arasında birtakım farklılıklar mevcuttur. İtiraz, hakim ya da kanunda öngörülen hallerde mahkeme kararının, ilgilinin başvurusu halinde, kural olarak, başka bir merci tarafından tekrar değerlendirilmesini sağlayan kanun yoludur. İtiraz hakimlik kararlarına karşı söz konusu olup, ancak kanunda açıkça belirtilmesi halinde mahkemelerin ara kararlarına karşı başvurulabilmektedir²². İstinaf ise, ilk derece mahkemesinin verdiği kararlara (hükümlere) karşı gidilebilen bir kanun yoludur. Ayrıca itirazda, kararına karşı itiraz edilen hakimnin bu doğrultuda verdiği kararı bozma ve değiştirme hakkını haiz olmasına rağmen istinafta ilk derece mahkemesi istinaf talebini uygun bulsa dahi artık kararını tekrar değerlendirme olanağı

²¹ Erdener Yurtcan/Begüm İrtiş, **Ceza Muhakemesi Kanunu Şerhi (CMK)**, s. 1322-1325. Aynı yönde Erem'e göre, istinaf, ilk derece mahkemesinde görevli hakimlere karşı gerek ilgililer gerekse toplum açısından güven kaybına neden olmaktadır. Ayrıca istinaf yargılamaların uzamasına sebep olacağı için adalette geç sağlanacaktır. İstinaf duruşmasındaki hakimlerin daha bilgili ve tecrübeli olacağını düşünmekte isabetli değildir. Nitekim ilk derece mahkemesindeki hakimlerin de aynı niteliklere sahip olması gereklidir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Faruk Erem, **"İstinaf Mahkemeleri"**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 7, S. 1, 1950, s. 13-15. Çınar'a göre, istinafta kural olarak duruşma yapılmalıdır. Ancak Bölge Adliye Mahkemelerinin dosya üzerinden denetim yapma eğilimleri söz konusu olup, bu durum istinafin varoluş felsefesine aykırıdır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Ali Rıza Çınar, **"Ceza Yargılama Hukukunda İstinaf Yasa Yolu ile Bir Yıllık Uygulama ve Yapılan Yasa Değişiklikleri Konusunda Değerlendirmeler"**, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 12, S. 159, 2017, s. 136.

²² Nur Centel/Hamide Zafer, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 902.

bulunmamaktadır. Dosyanın Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesi zorunludur²³.

2. İstinafın Temyizden Farkları

İstinaf ile temyiz arasında birtakım farklılıklar söz konusudur. İlk olarak, istinafta ilk derece mahkemesinin verdiği hükmün hem maddi hem de hukuki yönden incelenmesi yapılmaktadır. Bu doğrultuda Bölge Adliye Mahkemesi verilen hükme esas teşkil eden maddi olguları, delillerin değerlendirilmesinde herhangi bir hata olup olmadığını ve somut olaydaki hukuki sorunun ne olduğunu tespit etmektedir²⁴. Diğer bir anlatımla, istinafta delillerin değerlendirilmesi suretiyle yeniden esas hakkında bir hüküm verilmesi mümkündür. Bölge Adliye Mahkemeleri bu yönüyle olay mahkemeleri niteliğini haizdir²⁵. Buna karşılık temyizden inceleme alanı istinafa göre daha dar kapsamlıdır; temyizde ilk derece mahkemesinin verdiği hüküm sadece hukuki yönden incelenmektedir. Dolayısıyla temyizde esas hakkında yeni bir hüküm verilmesi söz konusu değildir. Nitekim temyizden aksine istinafta doğrudan doğruyalık ve sözlülük ilkeleri geçerlidir. Ayrıca istinafta amaç maddi gerçeğe ulaşmak iken, temyizde amaç emsal uygulama oluşturmaktır²⁶.

İstinafın temyizden başka bir farkı ise, uygulama alanının kapsamı ile ilgilidir. Nitekim istinafın uygulama alanı temyize göre daha dardır. Bölge Adliye Mahkemeleri tarafından verilen kararların geçerlilik alanları sadece buldukları bölgelerdeki mahkemeler ile sınırlıdır. Oysa temyizde Yargıtayın vermiş olduğu kararlar ülkedeki tüm ceza ve hukuk mahkemeleri tarafından dikkate alınmaktadır²⁷. Bunun yanı sıra istinafa başvuru sırasında gerekçe gösterme zorunluluğu sadece Cumhuriyet savcısı açısından geçerli

²³ Ali Çelik/Zeki Murteza Albayrak, (Notlu-Atıflı-Uygulamalı) **Ceza Muhakemesi Kanunu “Öz Kitap”**, s. 835.

²⁴ Doğan Soyaslan, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 570.

²⁵ Serap Keskin Kızıoğlu, **“Yeni Ceza Muhakemesi Kanununda İtiraz, İstinaf ve Temyiz”**, s. 371.

²⁶ Nur Centel/Hamide Zafer, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 907. Ayrıca bkz. Osman Yaşar/Cengiz Otacı, (Yeni İçtihatlarla Uygulamalı ve Yorumlu) **Ceza Muhakemesi Kanunu**, II. Cilt (Madde 157-335), Seçkin Yayıncılık, 10. Baskı, Ankara, 2022, s. 2615.

²⁷ Doğan Soyaslan, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 570. Soyaslan’a göre, temyizde Yargıtayın vermiş olduğu kararların ülkedeki tüm ceza ve hukuk mahkemeleri tarafından dikkate alınmasındaki amaç hukuk birliğinin sağlanmasıdır. Bkz. Doğan Soyaslan, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 570.

iken, temyizde, başvuru yapan tüm ilgililerin gerekçe göstermesi zorunluluk arz etmektedir²⁸.

II. İstinafın Konusu

A. İstinafa Konu Olabilecek Hükümler

CMK m.272/1 uyarınca, ilk derece mahkemeleri tarafından verilen hükümlere karşı istinaf kanun yoluna başvurulabilmektedir. CMK. m.223'te sayılan hüküm niteliğindeki kararlar; beraat, ceza verilmesine yer olmadığı, mahkûmiyet, güvenlik tedbirine hükmedilmesi, davanın reddi ve düşmedir. Ayrıca anılan maddenin 10.fıkrası uyarınca, adli yargı dışındaki bir yargı merciine yönelik görevsizlik kararı da kanun yolu açısından hüküm sayılmaktadır.

On beş yıl ve daha fazla hapis cezalarına ilişkin hükümler, CMK m.272'nin 2. cümlesi uyarınca, herhangi bir talebe gerek olmaksızın Bölge Adliye Mahkemesi tarafından re'sen incelenmektedir. Buna otomatik istinaf denir. Dolayısıyla ağırlaştırılmış müebbet hapis, müebbet hapis, on beş yıl ve daha fazla hapis cezalarına ilişkin hükümlere karşı otomatik istinaf geçerlidir. Davasız yargılama olmaz ilkesinin istisnası olan otomatik istinafın varlığı halinde, hükmü veren ilk derece mahkemesi, öncelikle ilgililerin istinafa başvurup başvurmadığını tespit etmelidir. Eğer bu doğrultuda bir başvuru yapıldıysa, dosyayı başvuranların dilekçelerini de ekleyerek göndermelidir²⁹.

Otomatik istinafın uygulamada nasıl işlediğine bakıldığında, ilk derece mahkemesi önüne gelen dosyada verilen hükmün otomatik istinaf kapsamında olduğunu tespit ettiğinde, dosyayı hemen Bölge Adliye Mahkemesine göndermemektedir. Burada ilk derece mahkemesi dosya zaten istinafa gideceği için istinaf talebinde bulunma hakkı olan ilgililerin taleplerini beklemektedir. Eğer süresi içinde istinaf talebinde bulunulmaz ise, dosyayı Bölge Adliye Mahkemesine göndermektedir³⁰. Aynı kararda birden fazla hüküm olması halinde sadece on beş yıl ve daha fazla hapis

²⁸ **CMK m.273/5:** Cumhuriyet savcısı, istinaf yoluna başvurma nedenlerini gerekçeleriyle birlikte yazılı isteminde açıkça gösterir. Bu istem ilgililere tebliğ edilir. İlgililer, tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde bu husustaki cevaplarını bildirebilirler.

CMK m.294/1: Temyiz eden, hükmün neden dolayı bozulmasını istediğini temyiz başvurusunda göstermek zorundadır

²⁹ Ahmet Gökçen/Murat Balcı/M. Emin Alşahin/Kerim Çakır, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Adalet Yayınevi, 7. Bası, Ankara, 2023, s. 694.

³⁰ Asım Ekren, **Uygulamada İstinaf-Ceza El Kitabı**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2021, s. 27. *YÜHFD Cilt: XX Sayı:2 (2023)*

cezasını içeren hüküm için otomatik istinaf geçerli olup, diğer hükümler için talepte bulunulması gerekmektedir³¹.

Otomatik istinafin sadece sanığın lehine olan durumlarda mı uygulanacağı sorusu akla gelmektedir. CMK'da konuya ilişkin açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Doktrinde Karakehya'ya göre, ilk derece mahkemesinin sanığa verdiği cezanın, otomatik istinaf halinde daha da artırılması, aleyhe değiştirme yasağı gereğince, mümkün değildir. Otomatik istinafin tıpkı sanığın lehine istinafa başvurulmuş gibi kabul edilmesi ve bu yönde yorumlanması gerekir. Nitekim sanığa on beş yıl veya daha fazla hapis cezası verilmesi ağır bir ceza olarak kabul edilmektedir. Kanun koyucu bu hususta herhangi bir hata yapılması ihtimaline karşı denetim amacıyla otomatik istinafı düzenlemiştir. Böyle bir durumda ilgililerin istinafa başvurmuş olmaları halinde başvuru suretiyle yapılan istinaf usulüne göre değerlendirme yapılmakta olup, otomatik istinaf devre dışı kalmış olacaktır³².

Aksi görüşte olan Öztürk/Tezcan/Erden/Sırma Gezer/Saygılar/Alan/Özaydın/Erden Tütüncü/Altınok Villemin/Tok'a göre, CMK'da otomatik istinafin sadece sanığın lehine olarak yapıldığı durumlar için geçerli olacağı hususunda herhangi bir ayırım yoktur. Dolayısıyla otomatik istinafta verilen kararın sanığın aleyhine olarak değiştirilmesi mümkün olmalıdır³³.

Aynı yönde Özen'e göre, otomatik istinafta amaç sanığa hükümlenen cezanın ağırlığı sebebiyle verilen hükümde hata olup olmadığının tekrar değerlendirilebilmesidir. Böylece sanığın kanun yoluna başvurduğu takdirde daha ağır bir ceza alacağı endişesi de ortadan kalkmış olacaktır. Dolayısıyla otomatik istinafta maddi gerçeğe hatasız bir biçimde ulaşılabilmesi de önem arz etmektedir. Bu itibarla aleyhe değiştirme yasağının koşulları da otomatik istinaf açısından oluşmamaktadır. Ayrıca aleyhe değiştirme yasağı istisnai bir hüküm olup, dar yorumlanmalıdır³⁴. Kanaatimizce otomatik istinafin sanığın lehine uygulanması gerekir. Nitekim otomatik istinafta sanığın cezasının ağır olması sebebiyle verilen hükmün re'sen Bölge Adliye

³¹ Fidan Balcı/Seyithan Öztürk, (Avukatlar İçin) Ceza Yargılamasında İstinaf ve Temyiz, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s. 64-65.

³² Hakan Karakehya, Ceza Muhakemesi Hukuku, 4. Baskı, Ankara, 2022, s. 644.

³³ Bahri Öztürk/Durmuş Tezcan/Mustafa Ruhan Erden/Özge Sırma Gezer/Yasemin F. Saygılar/Esra Alan/ Özdem Özaydın/Efser Erden Tütüncü/Derya Altınok Villemin/Mehmet Can Tok, (Nazarı ve Uygulamalı) Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 711.

³⁴ Mustafa Özen, (Öğreti ve Uygulama Işığında) Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 1205.

Mahkemesi tarafından, hukuki ve maddi olarak yeniden denetiminin sağlanması amaçlanmaktadır.

CMK m.272/2 uyarınca ise, hükümden önce verilen ancak hükme esas teşkil eden ya da herhangi bir kanun yolu öngörülmemiş olan mahkeme kararlarına karşı hükümle birlikte istinaf kanun yoluna başvurulabilmektedir. Hükme esas teşkil eden mahkeme kararı, ilk derece mahkemesi tarafından verilen kararın hükmün kurulması açısından esaslı bir etkiyi haiz olmasını ifade etmektedir. İlk derece mahkemesinin bilirkişi raporu ya da tanık ifadesi doğrultusunda hükmünü vermiş olması buna örnektir. Böyle bir etkinin var olup olmadığının tespiti ise, Bölge Adliye Mahkemesi tarafından yapılmaktadır³⁵.

³⁵ Veli Özer Özbek/Koray Doğan/Pınar Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 760. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararına esas teşkil eden mahkûmiyet hükmüne karşı istinafa başvurulup başvurulamayacağı hususunda CMK'da açıklık bulunmamaktadır. Nitekim hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı, hüküm kurulduktan sonra verilen ve hükme esas teşkil eden bir ara karar niteliğini haizdir. Yenisey/Nuhoğlu'na göre, YCGK'nın verdiği 2010 ve 2013 tarihli kararları dikkate alındığında, açıklanması geri bırakılan hükme karşı doğrudan istinafa başvurulamayacağı anlaşılmaktadır. Ancak bunun mümkün olması gerekirdi. Sanığın hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararını reddetmesi ya da 5 yıllık denetim süresi kapsamındayken kasten yeni suç işlemesi ya da yükümlülüklerine aykırı davranması halinde hüküm açıklanmaktadır. Sadece açıklanan bu hükme karşı istinafa gidilebilmektedir. Bunun yanı sıra CMK m.286/2-d'ye göre üst sınırı iki yıla kadar (iki yıl dahil) hapis cezasını gerektiren suçlar ve bunlara ilişkin adli para cezasını içeren Bölge Adliye Mahkemesi kararlarına karşı temyize başvurulamayacağı düzenlemesi de dikkate alınacak olursa, açıklanması geri bırakılan hükmün istinaf ve temyiz kanun yolları açısından denetlenmesi olanağı ortadan kalkmaktadır. Böyle bir durumun kabul edilmesi hukuken mümkün değildir. Buna ilaveten CMK m.231/10 uyarınca hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararına uygun davranan sanık hakkında düşme kararı verilmektedir. Ancak suçtan zarar gören tarafından anılan karara karşı istinafa başvurulduğunda Bölge Adliye Mahkemesinin ne şekilde inceleme yapacağı belirsizdir. Olması gereken Bölge Adliye Mahkemesinin hem açıklanması geri bırakılan hükmü hem de düşme kararını denetleyebilmesidir. Bu sakıncalarla açıklanması geri bırakılan hükme karşı istinafa başvurulabilmelidir. Bkz. Feridun Yenisey/Ayşe Nuhoğlu, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 942. *"...Sanık hakkında taksirle yaralama suçundan verilen hükmünün açıklanmasının geri bırakılması kararına yönelik yapılan itiraz üzerine, merciince 5271 Sayılı CYY'nun 231. maddesindeki koşulların bulunup bulunmadığı ile sınırlı bir inceleme yapılarak hükmünün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin koşulların gerçekleşmediğinin tespiti halinde, hükmünün açıklanması için dosyanın, yargılama yapan asil mahkemesine gönderilmesi yerine, bu mahkeme yerine geçerek mahkûmiyet hükmünün açıklanması usul ve yasaya aykırı olup, bu nitelikteki bir kararın C. Başsavcılığı itirazında belirtildiği üzere yalnızca mercii kararı olması sebebiyle kesin nitelikte olduğunun kabulü olanaksızdır. Zira, 5271 Sayılı CYY'nun 271. maddesi gereğince itiraz merciinin ancak itiraz konusu ile sınırlı olmak üzere verdiği kararlar kesin niteliktedir. Hükmün YÜHFD Cilt: XX Sayı:2 (2023)*

açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin karara yönelik yapılan itiraz üzerine, mercii tarafından itirazın kabulüyle hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının kaldırılmasına karar verilmesi ile yetinilmesi gerekirken bununla yetinilmeyip mahkumiyet hükmünün açıklanmasına karar verilmiş olduğundan, merciiince verilen hüküm kesin nitelikte olmayıp, 5271 Sayılı CYY'nun 223 ve 5320 Sayılı Kanununun 8. maddesi uyarınca halen uygulanma zorunluluğu bulunan 1412 Sayılı Kanununun 305. maddesi uyarınca temyiz yasa yoluna tabidir. Bu itibarla, Özel Daire bozma kararı isabetli olduğundan, Yargıtay C. Başsavcılığı itirazının reddine karar verilmelidir...". Bkz. **YCGK.**, E. 2010/182, K. 2010/209, Karar Tarihi: 26.10.2010. "...İtiraz mercii, o yer Cumhuriyet savcısının suç vasfına yönelik aleyhe başvurusu üzerine incelemesini sadece şekli olarak değil, hem maddi olay hem de hukuki yönden yapmalı, gerekli gördüğünde cevap vermesi için itirazı sanık müdafisine tebliğ emeli ve Cumhuriyet savcısı ile sanık müdafisini dinlemeli, yine ihtiyaç duyduğu konular varsa gerekli araştırma ve incelemeyi yapmalı ya da bunların yapılmasını sağlamalı ve bunun sonucunda da TCK'nun 191/2. maddesi gereğince verilen tedavi ve denetimli serbestlik kararının isabetli olup olmadığına karar vermelidir. CMK'nun 271/4. maddesindeki; "Merciin, itiraz üzerine verdiği kararları kesindir" hükmü uyarınca, merci tarafından itiraz başvurusu üzerine "itiraz konusu" hakkında verilen kararlar kesin olup, artık mahkemece yeni bir değerlendirme yapılmadan aynı kararın verilmesi sözkonusu olamayacaktır. İtiraz merciiince, itiraz olunan kararın kaldırılmasına müteakip, yetkili ve görevli kılınan mahkemenin yargılama sonunda vereceği hüküm, yeni hükümsayılacağından, bu hükme karşı itiraz veya temyiz yolu açık olacaktır. Bu itibarla, gerek yargılamaya devam edecek olan yerel mahkeme, gerekse verilecek kararın temyiz edilmesi halinde Yargıtay, itiraz mercinin belirlediği suç vasfıyla bağlı olmayacaktır. Bu nedenle, sonuç olarak yerel mahkeme kararına karşı o yer Cumhuriyet savcısı tarafından yapılan başvurunun itiraz kanun yoluyla ve 5271 sayılı CMK'nun 267-271. maddeleri uyarınca hem maddi olay hem de hukuki yönden itiraz merciiince incelenmesi gerektiğinden itiraz mahiyetindeki istem konusunda bir karar verilmek üzere dosyanın itiraz merciiine gönderilmesi için mahalline iadesi amacıyla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına tevdiine karar verilmelidir...". Bkz. **YCGK.**, E. 2012/534, K. 2013/15, Karar Tarihi: 22.01.2013. Anayasa Mahkemesi hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararına karşı itiraz kanun yoluna başvurulabileceğini düzenleyen CMK'nın 231. maddesinin 12. fıkrasını Anayasanın "Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması" başlıklı 40. maddesinin birinci fıkrasına aykırılık teşkil ettiği gerekçesiyle iptal etmiştir. Anayasa Mahkemesine yapılan itirazın gerekçesi olarak, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararlarının hukuki sonuç doğurmaması gerekirken kanun ve yönetmelikler çıkartılarak bu kararlara hukuki sonuç bağlandığı ve itiraz incelemelerinin ise, kural olarak, dosya üzerinden yapıldığı için kararların esası hakkında herhangi bir inceleme yapılamadığı ve dolayısıyla anılan düzenlemenin adil yargılanma, etkin başvuru ile iki dereceli yargılanma haklarına aykırılık teşkil ettiği belirtilmiştir. Bunun yanı sıra hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararlarının esasen bir kanun yolundan geçmediği ve bu kararların istinafa tâbi olması gerektiği ifade edilerek CMK'nın 231. maddesinin 12. fıkrasının Anayasanın 10., 35., 36. ve 40. maddelerine aykırılık teşkil edeceği ileri sürülmüştür. Anayasa Mahkemesi ise vermiş olduğu iptal kararında "...Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararlarına karşı itiraz yolunun açık olduğunu düzenleyen kural; bu kanun yoluna başvuranların iddia ve delillerinin dikkate alınmasında, çatışan menfaatlerin dengelemesinde, temel hak ve özgürlüklere yapılan müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluğunun

İlk derece mahkemesinin kararlarına karşı öncelikle istinafa gidilmelidir. Bu kararlara karşı doğrudan temyize başvurulamaz. Ancak istinafa başvurulduktan sonra koşulların gerçekleşmesi halinde temyize gidilebilmektedir³⁶.

Özel kanunların temyize ilişkin hükümleriyle ilgili istinafa gidilip gidilemeyeceği hususu CMK m.285'te ayrıca düzenlenmektedir. Anılan maddeye göre, CMK dışındaki diğer kanunlarda temyize gidilebileceği ya da haklarında Yargıtaya başvurulabileceği belirtilen ve aynı zamanda Bölge Adliye Mahkemelerinin görev alanı kapsamında olan dava ve işlerle ilgili ilk derece mahkemelerinin karar ve hükümlerine karşı istinaf yoluna gidilmektedir. Dolayısıyla özel kanunlarda temyiz kanun yolunun açık olduğuna yer verilmesini istinafa gidilebileceği şeklinde, denetim makamı olarak Yargıtayın kabul edilmesini ise Bölge Adliye Mahkemesi olarak kabul etmek gerekir³⁷.

23.04.2016 tarihli ve 6706 sayılı Cezaî Konularda Uluslararası Adli İş Birliği Kanunu m.18, CMK m.285'in istisnasını oluşturmaktadır. 6706 sayılı Kanunun iade Yargılaması başlıklı 18. maddesine göre "*Kişinin rızaya dayalı iade usulünü kabul etmemesi hâlinde mahkeme, iade şartlarını bu Kanun ve Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası andlaşma hükümlerine*

---

*ve ölçülülüğünün belirlenebilmesinde belirli ve etkili bir denetim yolu öngörmemektedir. Bu durum temel hak ve özgürlüklere yapılan müdahalelerin giderilmesinde ve kamu gücünü kullananların keyfî davranışlarının önüne geçilmesinde bireye tanınmış olan yetkili makama başvurma imkânının sağlanmasını isteme hakkını ihlal etmektedir. Nitekim kuralın anılan hususları karşılayacak şekilde uygulanmadığı da görülmektedir. Doğrudan temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması rejimi ile ilgili olan bu tür bir muhakemenin yokluğu etkili başvuru hakkıyla bağdaşmamaktadır. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 40. maddesine aykırıdır. İptali gerekir...". Bkz. AYMK, E. 2021/121, K. 2022/88, Karar Tarihi: 20.07.2022, Resmi Gazete Sayı: 31962. Ancak TBMM Genel Kurulu tarafından kabul edilerek 05.04.2023 tarihinde yürürlüğe giren 7445 sayılı İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun m.22 uyarınca "*Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararına itiraz edilebilir. İtiraz mercii, karar ve hükmü inceler; usul ve esasa ilişkin hukuka aykırılık tespit ettiği takdirde, gerekçesini göstererek karar ve hükmü kaldırır ve gereğinin yapılması için dosyayı mahkemesine gönderir*". Dolayısıyla hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararlarına karşı yapılan itirazda yetkili merci artık esasa ilişkin inceleme yapabilecektir. Eğer yetkili merci hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararına ilişkin herhangi bir hukuk aykırılık tespit ettiği takdirde, gerekçesini göstererek hükmü kaldırabilme hakkını haizdir. 7445 sayılı Kanun için bkz. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/04/20230405-3.htm>, Çevrimiçi: 07.06.2023.*

³⁶ Ahmet Gökçen/Murat Balcı/M. Emin Alşahin/Kerim Çakır, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 694.

³⁷ Veli Özer Özbek/Koray Doğan/Pınar Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 761. *YÜHFD Cilt: XX Sayı: 2 (2023)*

göre inceleyerek iade talebinin kabul edilebilir olup olmadığına karar verir. Talep eden devlet tarafından gönderilen belgelerin yeterli görülmemesi hâlinde mahkeme, uygun bir süre içinde ek bilgi ve belgelerin gönderilmesini isteyebilir. İade yargılamasında katılma talebinde bulunulamaz. Mahkemenin kararına karşı temyiz yoluna başvurulabilir. Yargıtay bu başvuruları üç ay içinde sonuçlandırır. Kararın kesinleşmesi hâlinde iade evrakı karar ile birlikte Merkezî Makama gönderilir". Anılan istisnai maddenin düzenleniş amacı uluslararası alanda uzlaşmanın sağlanabilmesidir³⁸.

B. İstinafa Konu Olamayacak Hükümler

Verilen her karara karşı kanun yoluna başvurulabilmesinin mümkün olması, kanun yolu yargılamalarının uzun bir sürede tamamlanması ve malî açıdan masraflı olması sebebiyle yetkili mercilerin iş yükünün artmasına yol açmaktadır. Bu itibarla kanun koyucu bazı hükümlerin denetime tâbi olmamasında, denetime tâbi olmasından daha büyük bir kamusal yarar olduğunu düşünmektedir³⁹. Nitekim CMK m.272/3 uyarınca istinafa konu olmayacak üç hüküm bulunmaktadır. Bunlar,

-Hapis cezasından çevrilen adli para cezaları istisna olmak üzere üç bin Türk Lirası dahil adli para cezasına mahkûmiyet hükümlerine karşı istinafa başvurulamaz⁴⁰.

-Üst sınırı beş yüz günü geçmeyen adli para cezasını gerektiren suçlara ilişkin verilen beraat hükümlerine karşı istinafa başvurulamaz.

³⁸ Erdener Yurtcan/Begüm İrtiş, *Ceza Muhakemesi Kanunu Şerhi (CMK)*, s. 1285.

³⁹ Hakan Karakehya, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, s. 642-643.

⁴⁰ AİHS'nin ek 7 no'lu protokolü m.2'deki "az önemli suçlar (çok hafif suçlar)" ibaresinin kapsamına kanunlarda kesin olduğu belirtilen kararlar da girmektedir. Bkz. Feridun Yenisey/Ayşe Nuhoglu, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, s. 943. Ayrıntılı bilgi için bkz. Osman Yaşar/Cengiz Otacı, *(Yeni İctihatlarla Uygulamalı ve Yorumlu) Ceza Muhakemesi Kanunu*, II. Cilt (Madde 157-335), s. 2617. "...Önem derecesi düşük suçlara ilişkin para cezalarına mahkûmiyet hükümlerine karşı istinaf yolunun kapalı tutulmasının amacı istinaf mahkemelerinin iş yükünü azaltmaktır. Böylelikle istinaf mahkemelerinin emek ve mesailerini daha ağır nitelikli mahkûmiyet hükümlerine sarf etmeleri hedeflenmiştir. İstinaf mahkemelerinin iş yükünün azaltılması ve bu suretle daha nitelikli davalara daha fazla zaman ayırmalarının sağlanmasıyla elde edilecek kamusal yararın önemi yadsınamaz. Bu kamusal yarar 3.000 TL'nin altındaki adli para cezasına mahkûmiyet hükmünün istinaf mahkemesine denetlettilmemesiyle yoksun kalınan bireysel menfaatin gözardı edilmesini haklı kılacak niteliktedir. Diğer bir ifadeyle üst sınırı 3.000 TL dâhil adli para cezasına ilişkin mahkûmiyet hükümlerine karşı istinaf yoluna başvurulmasındaki bireysel menfaatin belirtilen kamu yararı amacıyla feda edilebilir nitelikte olduğu sonucuna ulaşılmaktadır...". **AYM. Bireysel Başvuru**, Başvuru No: 2017/19906, Karar Tarihi: 02.06.2020.

-Kanunlarda kesin olduğu yazılı olan hallerde istinafa başvurulamaz.

Anılan maddenin uygulanabilmesi amacıyla adli para cezasının miktarı tespit edilirken, her suç için öngörülecek olan cezanın ayrı ayrı dikkate alınması gerekir. Nitekim Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun m.99 uyarınca “*Bir kişi hakkında hükmolunan her bir ceza diğerinden bağımsızdır, varlıklarını ayrı ayrı korurlar*” düzenlemesi de bunun bir göstergesi niteliğindedir⁴¹.

İstinafa konu olamayacak hükümlerin tekerrür açısından esas alınması da CMK m.272/3 uyarınca yasaktır. Ayrıca istinafa konu olamayacak hükümlere karşı temyiz de gidilmesi mümkün değildir. Böyle bir durumda sadece olağanüstü kanun yollarına başvurulabilmektedir⁴².

III. İstinaf Usulü

A. İstinaf Talebi ve Süresi

İstinaf davası açılabilmesi için “davasız yargılama olmaz” ilkesi gereğince talepte bulunulması gerekir. CMK m.273/1 uyarınca istinaf talebi, hükmü veren mahkemeye bir dilekçe verilmesi ya da zabıt kâtibine bir beyanda bulunulması suretiyle yapılmaktadır. Ancak burada zabıt kâtibi anılan beyanı tutanağa geçirerek hakime onaylattırmak zorundadır. İstinaf dilekçesi Türkçe yazılmalıdır. Eğer anılan dilekçe başka bir dilde yazılmış ise tercümesi ekli olmalıdır. Ayrıca istinaf dilekçesinde yapılan talebin ilgili mahkemenin hangi kararına yönelik olduğunun açıkça anlaşılabilir olması gerekmektedir⁴³. Bunun yanı sıra Ceza muhakemesi hukukuna ilişkin

⁴¹ Bahri Öztürk/Durmuş Tezcan/Mustafa Ruhan Erdem/Özge Sırma Gezer/Yasemin F. Saygılar/Esra Alan/ Özdem Özyayın/Efser Erden Tütüncü/Derya Altınok Villemin/Mehmet Can Tok, **(Nazarı ve Uygulamalı) Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 707. “...*Bununla birlikte, bir suç nedeniyle verilen karar içerisinde yer alan cezalardan her biri ayrı bir hükmü oluşturmayıp, bu cezaların tamamı tek bir hükmü meydana getirmektedir. Bu nedenle de; hükmün içerisinde birden fazla "cezanın" bulunduğu hallerde, temyiz sınırının belirlenmesi açısından cezaların her birinin miktarına değil, toplam ceza miktarına bakılması gerekir. Buna karşılık, aynı kararın içerisinde birden çok hükmün bulunması halinde, temyiz sınırı her hüküm için diğerinden bağımsız olarak ayrı ayrı değerlendirilmelidir.*

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 99. maddesindeki düzenleme ise “*birden fazla hükümdeki cezaların*” temyiz yasa yoluna başvurma sınırı ile ilgili olarak değil, fakat infaz işlemleri ile ilgili olarak toplanması ya da toplanamamasına ilişkindir...”. Bkz. **YCGK.**, E. 2010/90, K. 2010/126, Karar Tarihi: 25.05.2010.

⁴² Ahmet Gökçen/Murat Balcı/M. Emin Alşahin/Kerim Çakır, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 696.

⁴³ Feridun Yenisey/Ayşe Nuhoglu, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 943.
YÜHFD Cilt: XX Sayı:2 (2023)

işlemler, kural olarak, şarta bağlanamayacağı için istinaf talebinin de şarta bağlanması mümkün değildir⁴⁴.

Tutuklu sanığın istinaf davası açabilmesine ilişkin ise, CMK m.273'ün atfıyla CMK m.263'e bakmak gerekir. Anılan maddeye göre tutuklu olan şüpheli veya sanık zabıt kâtibine veya tutuklu olduğu ceza infaz kurumu ve tutukevi müdürüne beyanda bulunmak suretiyle veya bu konuya ilişkin dilekçe vererek kanun yollarına başvurabilmektedir. CMK m.263/2 uyarınca tutuklu olan şüpheli veya sanığın zabıt kâtibine yaptığı başvuruda, istinaf davası açılması yönünde (ya da diğer kanun yolları) yaptığı beyanın veya verdiği dilekçenin deftere kaydedilmesi ve daha sonra bu hususları içeren bir tutanak düzenlenerek bir örneğinin tutuklu olan şüpheli veya sanığa verilmesi gerekmektedir.

Tutuklu olan şüpheli veya sanığın bu hususta kurum müdürüne yaptığı başvuruda da CMK m.263/2'deki esaslar geçerlidir. Başvuruya ilişkin tutanak ve dilekçe gecikmeksizin ilgili mahkemeye gönderilmekte olup, zabıt kâtabi de anılan başvuruyu ilgili deftere kaydetmektedir. Gerek zabıt kâtabi gerekse kurum müdürünün CMK m.263/2'ye göre işlem yapmaları halinde kanun yolları açısından CMK'da belirlenen süreler kesilmektedir.

İstinaf talebinin süresi yedi gün olup, hak düşürücü niteliği haizdir. İlgililer hükmün açıklanmasından itibaren yedi gün içinde hükmü veren mahkemeye dilekçe vererek veya zabıt kâtabine beyanda bulunarak istinaf talebinde bulunabilmektedir. CMK m.273/2 uyarınca hüküm, istinaf başvurusunda bulunma hakkını haiz olanların yokluğunda açıklanmışsa, yedi günlük süre tebliğ tarihinden itibaren başlamaktadır.

Sanığın yokluğunda aleyhine verilmiş olan hükümlere karşı CMK m.274 uyarınca eski hale getirme talebinde bulunulabilir. Eski hale getirmeye ilişkin genel hüküm olan CMK m.40 uyarınca, kusuru olmaksızın süreyi kaçıran veya kanun yoluna başvuru hakkı kendisine bildirilmeyen kişi eski hale getirme talebinde bulunabilmektedir⁴⁵. Eski hale getirme, elinde

⁴⁴ Feridun Yenisey, **Ceza Muhakemesi Hukukunda İstinaf ve Tekrar Kabulü Sorunu**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1979, s. 151.

⁴⁵ "...5271 sayılı CMK'nun 34/2, 231/2 ve 232/6. maddelerinde ise, hüküm ve kararlarda başvurulacak kanun yolu, başvurunun yapılacağı merci, başvuru yöntemi ve süresinin hiçbir tereddüde mahal bırakmayacak biçimde açıkça belirtileceği hükümlerine yer verilmiş olup, bu hükme aykırılık, aynı kanununun 40. maddesi gereği eski hale getirme nedeni oluşturacaktır. Bu bildirimdeki temel amaç, süjelerin başvuru haklarını etkin biçimde kullanmalarının sağlanması ve bu eksiklik nedeniyle hak kayıplarına yol açılmamasıdır. Ancak burada dikkat edilecek veya eski hale getirme nedeni olabilecek husus, eksik ya da hatalı kanun yolu bildirimini nedeniyle hakkın kullanılmasının engellenip engellenmediğinin belirlenmesidir. Bildirimdeki eksikliğin yol açtığı hak kaybı

YUHFD Vol. XX No.2 (2023)

olmayan sebeplerle duruşmada hazır bulunamayan sanık hakkında, bu sebepler öğrenilmeksizin yargılama yapılarak karar verilmesi halinde, bu kararın kaldırılması için başvuru bir yasal çaredir⁴⁶. Buna örnek olarak, duruşmanın tüm celselerine katılan sanığın daha sonra beyin kanaması geçirmesi nedeniyle yoğun bakımda olduğunu bilmeyen mahkemenin, onun yokluğunda hükmünü vermesi gösterilebilir.

CMK m.41 uyarınca eski hale getirmeye ilişkin dilekçe engelin kalkmasından itibaren yedi gün içinde usule ilişkin işlemleri yapacak olan mahkemeye verilmekte olup, ilgili bu dilekçeye sürenin geçmesinde herhangi bir kusuru olmadığını olgularıyla birlikte eklemelidir. Eğer bu hususta ilgilinin elinde belgeler mevcutsa, dilekçeye bu belgelerin de eklenmesi gerekir. Sürenin geçirilmesi sebebiyle usule ilişkin yapılamayan işlemler dilekçenin verilmesi ile yerine getirilmektedir. Örneğin; sanığın gözaltında bulunması sebebiyle istinafa başvuramaması halinde gözaltı süresinin dolmasından itibaren yedi gün içinde kararı veren mahkemeye başvurarak gözaltında olduğunu ve bu nedenle istinafa başvuru süresini kaçırmada kusuru olmadığını ifade etmeli ve ayrıca gözaltına alınmasına ilişkin kararı da dilekçesine eklemelidir. Bunun yanı sıra ilgili istinaf talebi ile eski hale getirme talebini zaman kaybına yol açmamak için aynı dilekçede belirtebilmektedir⁴⁷.

CMK m.42/1 uyarınca, eğer süresi içinde usule ilişkin işlem yapılsaydı esas hakkında hangi mahkeme karar verecekti ise yine aynı mahkeme eski hale getirme dilekçesi hakkında karar vermektedir. Dolayısıyla istinafta bu hususta ilgili Bölge Adliye Mahkemesi karar verme hakkını haizdir. Bunun yanı sıra eski hale getirme talebinde bulunan ilgilinin, bu talepte bulunmasında hukuki yararının olması gerekir. İlgili, eski hale getirme talebiyle kusuru olmaksızın kaçırdığı süre ile aleyhine bir hukuki durumun oluştuğunu ve bu durumun eski hale getirme ile düzeltilmesini talep etmektedir⁴⁸.

---

bulunmamakta ise, bu durum eski hale getirme nedeni oluşturmayacaktır... ". Bkz. YCGK., E. 2014/163, K. 2015/415, Karar Tarihi: 24.11.2015.

⁴⁶ Feridun Yenisey/Ayşe Nuhoğlu, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 945. Yılmaz'a göre eski hale getirme "*Yargılama hukukunda (davada), usul yasalarının veya yargıçların belirlediği kesin süreye, zorlayıcı nedenler yüzünden uyulmaması halinde düşen (ortadan kalkan) hakkın geri verilmesi*"dir. Bkz. Ejder Yılmaz, **(Öğrenciler İçin) Hukuk Sözlüğü**, s. 226. Ayrıca bkz. Ali Rıza Çınar, "**İstinaf**", s. 19.

⁴⁷ Osman Yaşar/Cengiz Otacı, **(Yeni İçtihatlarla Uygulamalı ve Yorumlu) Ceza Muhakemesi Kanunu**, II. Cilt (Madde 157-335), s. 357.

⁴⁸ Ali Tanju Sarıgül, **Ceza Muhakemesi Hukukunda İstinaf**, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 3. Baskı, Ankara, 2017, s. 59.

YÜHFD Cilt: XX Sayı:2 (2023)

CMK m.242/2 uyarınca, eski hale getirme talebi kabul edildiği takdirde bu karar kesindir. Ancak talebin reddine ilişkin karara karşı itiraza başvurulabilmektedir. Eski hale getirme dilekçesi kararın yerine getirilmesini durdurmamaktadır. Ancak mahkeme kararın yerine getirilmesini erteleyebilmektedir. Nitekim İstinafta eski hale getirmeye ilişkin CMK m.274 uyarınca eski hale getirme talebinde bulunmuş olması halinde de istinaf süresi işlemeye devam etmektedir. Sanığın eski hale getirme talebinde bulunduğu hallerde ayrıca istinaf talebinde de bulunması zorunluluk arz etmektedir. Böyle bir durumda eski hale getirme talebi hakkında karar verinceye kadar istinaf talebine ilişkin işler ertelenir.

B. İstinaf Başvurusunda Bulunabilme Hakkı Olanlar

Sanık ve CMK'ya göre sanık sıfatını haiz olanlar ile katılma isteği henüz karara bağlanmamış, reddedilmiş veya katılan sıfatını alabilecek surette suçtan zarar görmüş olanlar ile Cumhuriyet savcısının, CMK m.273/4 uyarınca, istinaf başvurusunda bulunabilme hakları vardır⁴⁹. Katılan sıfatına haiz olanlar ise, CMK m.237 uyarınca mağdur, suçtan zarar gören gerçek ve tüzel kişiler ile malen sorumlu olanlardır. Katılanın ölmesi veya katılma talebinden vazgeçmesi halinde ise, katılma CMK m.243 uyarınca, hükümsüz kalmaktadır. Ancak katılanın haklarını talep etmek için mirasçıları davaya katılabilme hakkını haizdir. Bunun yanı sıra Cumhuriyet savcısının davaya katılma talebinin uygun olup olmadığı hususunda, CMK m.238/3 uyarınca, sanık ve varsa müdafinin dinlenilmesinden sonra karar verilmektedir.

CMK m.273/3 uyarınca, ağır ceza mahkemelerinde bulunan cumhuriyet savcıları, mahkemelerinin yargı çevresinde bulunan asliye ceza mahkemelerinin hükümlerine karşı istinafa başvurabilme hakkını haizdir. Anılan başvuru verilen hükmün Cumhuriyet Başsavcılığına geliş tarihinden itibaren yedi gün içerisinde yapılmalıdır. Ancak Özen'e göre, anılan düzenlemenin asliye ceza mahkemelerinde görev yapan Cumhuriyet savcıları açısından geçerli olması gerekmektedir. Nitekim Özen bu görüşünün gerekçesi olarak asliye ceza mahkemesinde görevli Cumhuriyet savcısının dava konusu dosyayı inceleyerek fikir sahibi olmasından dolayı

⁴⁹ İtişgen'e göre, sanık, hakkında verilen beraat kararına karşı istinafa başvurabilmelidir. Nitekim sanığın beraat ettiği suç, esasen işlemediği bir suçla ilişkin olabilir. Hatta bu suç toplum tarafından hoş karşılanmayan bir suç ise, sanığa anılan başvuru hakkının özellikle tanınması gerekir. Bkz. Rezzan İtişgen, "Ceza Muhakemesi Hukukunda İstinaf", Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, C. 5, S. 16, 2014, s. 384.

istinafa başvuruda belirtmesi zorunlu olan gerekçeyi daha iyi yazabileceğini ileri sürmektedir⁵⁰.

C. İstinaf Başvurusunda Gerekçe

Sanık ve CMK'ya göre sanık sıfatını haiz olanlar ile katılma isteği henüz karara bağlanmamış, reddedilmiş veya katılan sıfatını alabilecek surette suçtan zarar görmüş olanların istinafa ilişkin dilekçe veya beyanlarında başvuruya ilişkin gerekçe gösterilmemesi, CMK m.273/4 uyarınca, inceleme yapılmasına engel bir durum teşkil etmemektedir. Bunun sebebi olarak sayılan kişilerin hukuki bilgilerinin yeterli düzeyde olmaması ileri sürülmektedir⁵¹.

Cumhuriyet savcısı açısından istinaf başvurusunda gerekçe gösterilmesi ise zorunluluk arz etmektedir. Nitekim CMK m.273/4 uyarınca Cumhuriyet savcısı yazılı talebinde istinafa başvurma gerekçelerini açıkça belirtmelidir. Cumhuriyet savcısının istinaf başvurusuna ilişkin yazılı talebi ilgililere tebliğ edilir. İlgililer anılan talebin kendilerine tebliğ edilmesinden itibaren yedi gün içerisinde konuya ilişkin cevaplarını bildirebilirler.

İstinaf başvurusunda sadece Cumhuriyet savcısı için gerekçe gösterme zorunluluğunun olması kabul edilemez. Tüm ilgililer açısından bu yükümlülüğün olması gereklidir. Nitekim temyiz başvurusunun içeriğini düzenleyen CMK m.294/1 düzenlemesinde temyize başvurma hakkı olan tüm ilgililerin başvurularında gerekçe göstermek zorunda oldukları belirtilmektedir. Temyize ilişkin böyle bir düzenleme olmasına karşın istinafta gerekçe gösterme zorunluluğunun sadece Cumhuriyet savcısı açısından geçerli olması isabetli değildir. Ayrıca Cumhuriyet savcısının sanığın lehine istinaf başvurusunda bulunduğu da gerekçe göstermesi zorunluluğu olmasına rağmen sanığın böyle bir yükümlülüğünün olmaması da akla uygun değildir⁵².

Cumhuriyet savcısının istinaf başvurusu sırasında gerekçe göstermemesi halinde yaptığı başvurunun geçerliliğine ilişkin CMK'da herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Doktrinde Soyaslan'a göre, Cumhuriyet savcısının istinaf başvurusunda gerekçe göstermemesi halinde anılan başvurunun ilgililere tebliğ edilmemesi gerekir. Uygulamada ise durum

⁵⁰ Mustafa Özen, (Öğreti ve Uygulama Işığında) *Ceza Muhakemesi Hukuku*, s. 1223-1224.

⁵¹ Doğan Soyaslan, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, s. 574; Veli Özer Özbek/Koray Doğan/Pınar Bacaksız, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, 15. Baskı, Ankara, 2022, s. 762.

⁵² Yener Ünver/Hakan Hakeri, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, s. 770.
YÜHFD Cilt: XX Sayı: 2 (2023)

farklıdır; Cumhuriyet savcısından istinaf başvurusuna ilişkin gerekçe yazarak dosyanın eksik olan kısmının tamamlanması eğilimi vardır⁵³. Aynı yönde Karakehya'ya göre, Cumhuriyet savcısının hukukçu olması ve kamu adına iddia faaliyetini yürütmesinden dolayı kendisinden istinaf başvurusu sırasında gerekçe göstermesinin zorunlu olarak beklenmesi olağandır. Aksi halde yapılan başvuru değerlendirmeye alınmamalıdır⁵⁴. Ünver/Hakeri'ye göre, istinaf başvurusunda gerekçe gösterme zorunluluğu Cumhuriyet savcısı için bir ön koşul olarak kabul edildiği için gerekçesiz yapılan başvuru reddedilmelidir⁵⁵.

Karşıt görüşte olan Gökçen/Balcı/Alşahin/Çakır'a göre, istinaf başvurusunda gerekçe göstermemiş olan Cumhuriyet savcısına dosya geri gönderilerek, kendisinden görüş bildirmesi istenilmelidir⁵⁶. Şahin/Göktürk'e göre, Cumhuriyet savcısının gerekçe göstermesi istinaf başvurusunun sanığın lehine mi yoksa aleyhine mi yapıldığının anlaşılması açısından önem arz etmektedir. Cumhuriyet savcısının gerekçe göstermemesi halinde istinaf başvurusu reddedilmemeli; gerekçenin tamamlanması için dosya tekrar Cumhuriyet savcılığına geri gönderilmelidir. Kaldı ki CMK m.276/1 ile m.279/1-b düzenlemelerinde de bu husus ret sebebi olarak gösterilmemektedir⁵⁷. Yenisey/Nuhoğlu'na göre, istinaf başvurusunda gerekçe göstermeyen Cumhuriyet savcısının başvurusunun reddedileceğine

⁵³ Doğan Soyaslan, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 574.

⁵⁴ Hakan Karakehya, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 647. Aynı yönde bkz. Osman Yaşar/Cengiz Otacı, **(Yeni İctihatlarla Uygulamalı ve Yorumlu) Ceza Muhakemesi Kanunu**, II. Cilt (Madde 157-335), s. 2630; Rezzan İtişgen, **"Ceza Muhakemesi Hukukunda İstinaf"**, s. 383.

⁵⁵ Anılan yazarlara göre temyizde olduğu gibi istinafta da ilgililerin tümü açısından bu yükümlülüğün olması gerekirdi. Ayrıca Cumhuriyet savcısının sanığın lehine istinaf başvurusunda bulunduğu durumlarda da gerekçe göstermesinin zorunlu olmasına rağmen sanığın başvurusu açısından böyle bir koşulun aranmaması tutarsızlıktır. Bu doğrultuda CMK'da değişiklik yapılması gerekir. Bkz. Yener Ünver/Hakan Hakeri, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 770.

⁵⁶ Anılan yazarlara göre, sanık ve katılanın uygulamada süre tutum dilekçesi olarak adlandırılan dilekçeyi sunmalarının da istinaf başvurusu olarak kabul edilmesi gerekir. Ayrıca müdafî ve vekil açısından mesleklerinin itibarına uygun biçimde istinafa ilişkin gerekçelerini göstermeleri isabetli olacaktır. Bkz. Ahmet Gökçen/Murat Balcı/M. Emin Alşahin/Kerim Çakır, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 700. Aynı yönde bkz. Bahri Öztürk/Durmuş Tezcan/Mustafa Ruhan Erdem/Özge Sırma Gezer/Yasemin F. Saygılar/Esra Alan/ Özdem Özyayın/Efser Erden Tütüncü/Derya Altınok Villemin/Mehmet Can Tok, **(Nazari ve Uygulamalı) Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 709.

⁵⁷ Cumhuriyet Şahin/Neslihan Göktürk, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 627.

ilişkin CMK'da herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Dolayısıyla böyle bir durumda başvurunun reddedilmeyerek değerlendirilmesi gerekir⁵⁸.

Kanaatimizce Cumhuriyet savcısının istinafa gerekçesiz olarak yaptığı başvuru reddedilmemelidir. Böyle bir durumda başvuru eksikliklerin tamamlanması amacıyla Cumhuriyet savcısına geri gönderilmelidir. Kaldı ki CMK'da bu konuya ilişkin açık bir düzenleme de yoktur. Ayrıca diğer ilgililerin gerekçe gösterme zorunluluğu olmadığı için başvuruları her şekilde kabul edilmekte iken, Cumhuriyet savcısı için böyle bir ret sebebinin kabul edilmesi de isabetli değildir.

Bölge Adliye Mahkemesinin, Cumhuriyet savcısının istinaf başvurusunda belirttiği gerekçe ile bağlı olup olmadığı hususunda CMK'da açıklık bulunmamaktadır. CMK m.301 uyarınca "*Yargıtay, yalnız temyiz başvurusunda belirtilen hususlar ile temyiz istemi usule ilişkin noksanlardan kaynaklanmışsa, temyiz başvurusunda bunu belirten olaylar hakkında incelemeler yapar*" denilmektedir. Dolayısıyla temyizde Yargıtay başvuru sırasında belirtilen gerekçe ile sınırlı olarak inceleme yapmaktadır. Ancak istinafa ilişkin CMK'da böyle bir düzenleme bulunmamaktadır. Doktrinde Özen'e göre, istinafta hukuki denetimin yanı sıra maddi denetim de yapılacağı için Bölge Adliye Mahkemesinin başvuruda belirtilen gerekçe ile bağlı olmaması gerekir⁵⁹. Öztürk/Tezcan/Erdem/Sırma Gezer/Saygılar/Alan/Özaydın/Erden Tütüncü/Altınok Villemin/Tok'a göre, temyize ilişkin CMK m.301 uyarınca temyiz başvurusu sadece başvuruda belirtilen gerekçelerle sınırlı olmasına rağmen istinafta buna ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Dolayısıyla istinaf incelemesinde, temyizde olduğu gibi, bir kısıtlama söz konusu değildir. CMK m.301 düzenlemesinin kıyasen istinafa uygulanması da mümkün değildir. Nitekim temyizde sadece hukuki açıdan bir denetim söz konusudur. Bu sebeplerden dolayı istinaf başvurusu gerek Cumhuriyet savcısı tarafından gerekse Cumhuriyet savcısı ile birlikte diğer ilgililer tarafından yapılsın, Bölge Adliye Mahkemesi başvuruda belirtilen gerekçelerle sınırlı bir inceleme yapmamalıdır. Bu itibarla Bölge Adliye Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığı düzenlediği tebliğnamede başvuruda belirtilen gerekçeler dışında da gerekçe gösterebilme hakkını haizdir⁶⁰.

⁵⁸ Feridun Yenisey/Ayşe Nuhoglu, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 947.

⁵⁹ Mustafa Özen, (**Öğreti ve Uygulama Işığında**) **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 1227

⁶⁰ Bahri Öztürk/Durmuş Tezcan/Mustafa Ruhan Erdem/Özge Sırma Gezer/Yasemin F. Saygılar/Esra Alan/ Özdem Özaydın/Efser Erden Tütüncü/Derya Altınok Villemin/Mehmet Can Tok, (**Nazarî ve Uygulamalı**) **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 710
YÜHFD Cilt: XX Sayı: 2 (2023)

Benzer yönde Şahin/Göktürk'e göre, hukuk ve maddi denetim yapan Bölge Adliye Mahkemesi Cumhuriyet savcısının istinaf başvurusunda gösterdiği gerekçe ile bağı olmamalıdır. Ayrıca CMK'da istinafa ilişkin CMK m.301 gibi bir sınırlandırma da bulunmamaktadır. Kaldı ki Bölge Adliye Mahkemesinin istinaf başvurusunda belirtilen gerekçe ile bağı olması, istinafin ruhuna aykırıdır⁶¹. Kanaatimizce kanun koyucu bu yönde bilinçli bir tercih yapmıştır. CMK m.301'in istinafa kıyasen uygulanabilmesi de mümkün değildir çünkü temyizde sadece hukuki açıdan sınırlı bir denetim yapılmaktadır. Oysa istinafta Bölge Adliye Mahkemesi ilk derece mahkemesinin verdiği hükmü maddi açıdan da incelediği için hiçbir gerekçeye bağı olmaksızın yeni bir hüküm kurabilmelidir.

D. İstinafa Başvurmanın Hüküm Üzerindeki Etkisi

İstinaf başvurusu hükmün kesinleşmesini engellemekte olup, buna istinafa başvurmanın durdurma etkisi denilmektedir⁶². Ancak CMK m.275/1 uyarınca hükmün kesinleşmesinin engellenmesi için anılan başvurunun süresi içinde yapılmış olması gerekir.

CMK m.275/2 uyarınca, hükmün gerekçesiyle birlikte açıklanmamış olması halinde istinafa başvuran Cumhuriyet savcısına veya ilgililere, mahkeme tarafından hükme karşı istinafa başvurulduğunun öğrenilmesinden itibaren yedi gün içinde gerekçe tebliğ edilmektedir.

E. İstinaf Talebinin Hüküm Veren Mahkeme Tarafından İncelenilmesi

1. İstinaf Talebinin Hüküm Veren Mahkeme Tarafından Reddi

İstinaf talebi hükmü veren mahkeme tarafından üç durumda reddedilmektedir. CMK m.276/1 uyarınca bunlar,

- İstinaf talebinin kanun öngörülen sürenin geçmesinden sonra yapılmış olması

-İstinaf talebinin aleyhine istinafa başvurulamayacak bir hükme karşı yapılmış olması

-İstinaf talebinin, bu talebi yapmaya hakkı olmayan kişi tarafından yapılmış olmasıdır.

Bu üç durum söz konusu olduğunda hükmü veren mahkeme bir kararla dilekçeyi reddetmektedir.

İstinaf başvurusunda bulunan Cumhuriyet savcısı veya ilgililer, başvurunun reddedildiğinin kendilerine tebliğ edilmesinden itibaren yedi

⁶¹ Cumhuriyet Şahin/Neslihan Göktürk, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, s. 628.

⁶² Veli Özer Özbek/Koray Doğan/Pınar Bacaksız, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, s. 763.

gün içinde bu hususta bir karar vermesi için Bölge Adliye Mahkemesine başvurma hakkını haizdir. Bu yönde bir başvuru yapıldığı takdirde dosya Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmektedir. Ancak bu durum CMK m.276/2 uyarınca hükmün infazına engel değildir. Örneği, sanığa hükmedilen cezanın infazına başlanır⁶³.

Bölge Adliye Mahkemesi ilk derece mahkemesinin ret kararının yerinde olduğuna karar verdiği takdirde, yapılan başvuruyu kesin olarak reddetmektedir. Aksi halde Bölge Adliye Mahkemesi ilk derece mahkemesinin verdiği ret kararının kaldırılmasına karar vermekte olup, istinaf başvurusuna ilişkin dilekçeyi kabul etmesi halinde gerekli işlemlerin yapılması için dosyayı tekrar ilk derece mahkemesine göndermektedir. Eğer ilk derece mahkemesi CMK m.276 düzenlemesinde yer alan hususları incelemeyen dosyayı Bölge Adliye Mahkemesine gönderirse, Bölge Adliye Mahkemesi dosyayı bu sebeple iade etmemekte, CMK m.279/1-b uyarınca dosya üzerinden ön inceleme yaparak anılan maddeye aykırılık tespit ettiği takdirde başvuruyu reddetmektedir. Buna ilişkin karara karşı itiraza başvurulabilmektedir⁶⁴.

2. İstinaf Talebinin Hükmü Veren Mahkeme Tarafından Kabulü

İstinaf talebinin hükmü veren mahkeme tarafından CMK m.276'ya uygun olarak yapıldığının tespitinden sonra istinaf dilekçesi veya beyana ilişkin tutanağın bir örneği karşı tarafa tebliğ edilmektedir. CMK m.277/1 uyarınca karşı taraf tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde cevabını yazılı olarak verme hakkını haizdir.

İstinaf talebinin ilk derece mahkemesi tarafından kabul edilmesinden sonra tutuklu sanık hakkında salıverilme talebinin hangi yargılama makamı tarafından değerlendirileceğine değinmek gerekir. CMK m.104/3'e göre "Dosya bölge adliye mahkemesine veya Yargıtaya geldiğinde salıverilme istemi hakkındaki karar, bölge adliye mahkemesi veya Yargıtay ilgili dairesi veya Yargıtay Ceza Genel Kurulunca dosya üzerinde yapılacak incelemeyen sonra verilir; bu karar re'sen de verilebilir". Dolayısıyla Bölge Adliye Mahkemesi sanık hakkındaki salıverilme istemi hakkında karar verme yetkisini haizdir. Ancak CMK m.104/3 kapsamı dışında sanık hakkında özgürlüğü kısıtlayan koruma tedbirlerine başvurulup başvurulamayacağı hususunda CMK'da herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

⁶³ Doğan Soyaslan, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, s. 575.

⁶⁴ Fidan Balcı/Seyithan Öztürk, (Avukatlar İçin) *Ceza Yargılamasında İstinaf ve Temyiz*, s. 88-89.

Yenisey/Nuhoğlu'na göre, bu hususta Anayasa'nın 13. maddesi dikkate alınarak davanın tekrar görülmesi kararı verilip, kovuşturma evresi başlayınca kadar sadece CMK m.104/3 uygulama alanı bulmalıdır. Cumhuriyet savcısı açısından ise, re'sen serbest bırakma yetkisinin düzenlendiği CMK. m.103'n uygulanabilmesi söz konusu değildir. Nitekim anılan yetki sadece soruşturma evresi açısından geerlidir⁶⁵.

zen'e göre ise, koruma tedbirlerine hüküm kesinleşinceye kadar başvurulabilmektedir. Bu açıdan istinafta da koruma tedbirlerinin uygulanması mümkündür. Ancak istinaf aşamasında koruma tedbirlerine eğer zorunlu ve acil ise başvurulmalıdır. Bu aşamada ise, istinafın yapısına uygun düşen koruma tedbirlerine başvurulması gerekir. Örneğin, taşınmazlara, hak ve alacaklara el koyma, iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması, gizli soruşturmacı görevlendirilmesi, teknik araçlarla izleme gibi koruma tedbirlerine istinaf aşamasında başvurulabilmesi hem karar verecek olan makamın farklı oluşu hem de anılan tedbirlerin önceden uygulanmasının gerekliliği sebepleri dolayısıyla mümkün deđildir⁶⁶.

CMK m.277/2 uyarınca karşı tarafın sanık olması halinde, zabıt kâtibine beyanda bulunarak cevabını vermesi de mümkündür. Ancak bu beyanın tutanağa geçirilmesi gerekmektedir. Cevap verilmesinden ya da bunun için öngörülen sürenin bitmesinden sonra dava dosyası Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmektedir. Bu hususta yasal temsilcinin veya eşin kanun yollarına başvurma hakkını düzenleyen CMK m.262 ile tutuklunun kanun yollarına başvurmasını düzenleyen CMK m.263 hükümleri saklıdır. CMK m.262 uyarınca "*şüpheli veya sanığın yasal temsilcisi ve eşi, şüpheli veya sanığa açık olan kanun yollarına süresi içinde kendiliklerinden başvurabilirler. şüphelinin veya sanığın başvurusuna ilişkin hükümler, bunlar tarafından yapılacak başvuru ve onu izleyen işlemler için de geçerlidir*" denilmektedir. Tutuklunun kanun yollarına başvurusu ile ilgili tekrardan kaçınmak amacıyla çalışmamızın "istinaf talebi ve süresi" başlığı adı altındaki bilgilere atıf yapmakla yetinilmektedir.

⁶⁵ Feridun Yenisey/Ayşe Nuhoğlu, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, s. 952

⁶⁶ Mustafa zen, (*ğreti ve Uygulama Işığında*) *Ceza Muhakemesi Hukuku*, s. 1238.

F. İstinaf Talebinin Bölge Adliye Mahkemesi Tarafından Değerlendirilmesi

1. Bölge Adliye Mahkemesinin Dosya Üzerinden Yaptığı Ön İnceleme

CMK m.278 uyarınca Bölge Adliye Mahkemesine gelen dava dosyası ilk önce iş bölümü esasına göre ilgili ceza dairesine gönderilmektedir. İlgili ceza dairesi tebligatta herhangi bir eksiklik tespit ederse, bu eksikliğin giderilmesini sağlamakla yükümlüdür⁶⁷. Daha sonra Bölge Adliye Mahkemesi CMK m.279 uyarınca dosya üzerinden ön inceleme yapmaktadır. Bu ön inceleme sonucunda,

-Bölge Adliye Mahkemesi bu hususta kendisinin yetkili olmadığını tespit etmesi halinde dosyanın yetkili mahkemeye gönderilmesine karar vermektedir⁶⁸. Böyle bir durumda Bölge Adliye Mahkemesinin CMK m.279/1-b’de sayılan hallerin var olup olmadığına ilişkin bir değerlendirme yapması gerekmemektedir. Eğer yetki konusunda herhangi bir sorun yok ise, istinaf başvurusunun reddinin gerekip gerekmediğinin tespiti amacıyla CMK m.279/1-b’de sayılan haller açısından değerlendirmeye geçilmektedir.

-Üç durumda ise istinaf başvurusunun reddi söz konusudur; Bölge Adliye Mahkemesine yapılan istinaf başvurusunun süresi içinde yapılmamış olması, incelenmesi istenen kararın Bölge Adliye Mahkemesinin inceleme alanı dışında olması, istinaf başvurusunda bulunan kişinin buna hakkının olmadığını tespit edilmesi halinde Bölge Adliye Mahkemesi başvuruyu reddetmektedir. CMK m.279/1-b uyarınca istinaf başvurusunun reddine ilişkin karara karşı itiraz edilebilir.

⁶⁷ 2016 değişikliği ile birlikte CMK m.278 hükmünde yer alan Bölge Adliye Mahkemesi Başsavcılığının tebliğname ile görüşünü ilgili ceza dairesine göndermesi uygulaması kalkmıştır. Yurtcan/İrtiş’e göre, yapılan değişiklikle artık savcılığın bu husustaki görüşünün ne olduğunun öğrenilmesi imkânı yoktur. Ayrıca yargılamaların hızlandırılması amacıyla istinafta iddia görevinin devre dışı bırakılması isabetsizdir. Bkz. Erdener Yurtcan/Begüm İrtiş, **Ceza Muhakemesi Kanunu Şerhi (CMK)**, s. 1290.

⁶⁸ “...İlk Derece Mahkemesince 20.03.2018 tarihinde verilen 'İstinaf talebinin reddine' ilişkin ek kararı inceleyerek 22.05.2018 tarihinde 'İstinaf başvurusunun reddine' karar veren Bölge Adliye Mahkemesi 5. Ceza Dairesinin kararının 'İtiraz' kanun yoluna tabi olduğu, sanık müdafisinin 04.06.2018 tarihli dilekçesine ilişkin değerlendirmenin de CMK'nın 268 . maddesi uyarınca yetkili olan itiraz mercisince yapılması gerektiği gözetilmeden, yapılan incelemeler sonucunda verilen Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 5. Ceza Dairesinin 22.06.2018 tarihli ve 707-464 Sayılı ek kararı ile bu kararı inceleyerek “onanmasına” karar veren Özel Dairenin 10.04.2019 tarihli ilamının hukuki değerden yoksun olduğunun kabulü gerekmektedir...”. Bkz. **YCGK.**, E. 2019/370, K. 2021/144, Karar Tarihi: 30.03.2021.

2. Bölge Adliye Mahkemesinin Yaptığı İnceleme ve Kovuşturma

Bölge Adliye Mahkemesi istinaf başvurusuna ilişkin dosya ile dosyayla birlikte kendisine sunulan delilleri incelemekte ve bunun sonucunda CMK m.280 uyarınca aşağıdaki kararları verebilmektedir:

-Bölge Adliye Mahkemesi, ilk derece mahkemesinin kararında usule veya esasa ilişkin herhangi bir aykırılığın olmadığını, delillerde veya işlemlerde herhangi bir eksikliğin bulunmadığını, ispat açısından yapılan değerlendirmenin uygun olduğunu tespit etmesi halinde istinaf başvurusunu esastan reddetmektedir⁶⁹. Bölge Adliye Mahkemesinin istinaf başvurusunu esastan reddetmesi için üç halinde gerçekleşmiş olması gerekir⁷⁰.

-Bölge Adliye Mahkemesi CMK m.303/1-a, c, d, e, f, g ve h bentlerindeki ihlallerin söz konusu olması halinde hukuka aykırılığın düzeltilerek istinaf başvurusunun esastan reddine (ilk derece mahkemesinin verdiği kararın onanmasına) karar vermektedir. Anılan maddenin ilgili bentlerine göre,

a) *Olayın daha ziyade aydınlanması gerekmeyen beraate veya davanın düşmesine ya da alt ve üst sınırı olmayan sabit bir cezaya hükmolunması gerekirse.*

c) *Mahkemece sabit görülen suçun unsurları, niteliği ve cezası hükümde doğru gösterilmiş olduğu hâlde sadece kanunun madde numarası yanlış yazılmış ise.*

d) *Hükümden sonra yürürlüğe giren kanun, suçun cezasını azaltmış ve mahkemece sanığa verilecek cezanın belirlenmesinde artırma sebebi kabul edilmemiş veya yeni bir kanun ile fiil suç olmaktan çıkarılmış ise birinci hâlde daha az bir cezanın hükmolunması ve ikinci hâlde hiç ceza hükmolunmaması gerekirse.*

e) *Sanığın açıkça saptanmış olan doğum ve suç tarihlerine göre verilecek cezanın belirlenmesinde gerekli indirim yapılmamış veya yanlış indirim yapılmış ise.*

⁶⁹ "CMK'nın 280 /1-a maddesi gereğince "İlk derece mahkemesinin kararında usule veya esasa ilişkin herhangi bir hukuka aykırılığın bulunmadığını, delillerde veya işlemlerde herhangi bir eksiklik olmadığını, ispat bakımından değerlendirmenin yerinde olduğunu saptadığında istinaf başvurusunun esastan reddine, 303. maddenin birinci fıkrasının (a), (c), (d), (e), (f), (g) ve (h) bentlerinde yer alan ihlallerin varlığı hâlinde hukuka aykırılığın düzeltilerek istinaf başvurusunun esastan reddine" karar verilebileceği düzenlenmiş olup, bu kapsama girmeyen şekilde bölge adliye mahkemesince beraat karar verilmesi için, duruşma açılarak, delil değerlendirilmesi yapıldıktan sonra eylemin kabulüne göre hüküm kurulması gerektiğinin gözetilmemesi" sebebiyle hükmün bozulmasına karar verilmiştir. Bkz. Y.20.CD., E. 2020/1877, K. 2020/2982, Karar Tarihi: 17.06.2020.

⁷⁰ Asım Ekren, *Uygulamada İstinaf-Ceza El Kitabı*, s. 121.

f) Artırma veya indirim sonucunda verilecek ceza süresi veya miktarının belirlenmesinde maddî hata yapılmış ise.

g) Türk Ceza Kanununun 61 inci maddesindeki sıralamanın gözetilmemesi yüzünden eksik veya fazla ceza verilmiş ise.

h) Harçlar Kanunu ile yargılama giderlerine ilişkin hükümlere ve Avukatlık Kanununa göre düzenlenen ücret tarifesine aykırılık mevcutsa.

-Bölge Adliye Mahkemesi, Cumhuriyet savcısının istinafa başvurma sebebine uygun olarak, mahkumiyete konu suç için kanunda öngörülen cezanın en alt derecesinin uygulanmasını uygun bulması halinde, hukuka aykırılığın düzeltilerek istinaf başvurusunun esastan reddine karar vermektedir. Burada önemli olan Cumhuriyet savcısının istinafa başvurmuş olmasıdır. Nitekim Cumhuriyet savcısı ile birlikte diğer ilgililerin istinaf başvurusunda bulunmaları halinde CMK m.280/1-b düzenlemesi uygulanamamaktadır⁷¹. Ayrıca Cumhuriyet savcısının istinaf başvurusunu sanık lehine yapması yeterli olup, mahkumiyete konu suç için kanunda öngörülen cezanın en alt derecesinin uygulanması gerektiğini belirtmesine gerek yoktur⁷².

-Bölge Adliye Mahkemesi ayrıca bir araştırmaya gerek duymaksızın cezayı kaldıran veya cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsî sebeplere veya şahsî cezasızlık sebeplerine dayanılarak daha az ceza verilmesini veya ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesini gerektiren durumlarda, hukuka aykırılığın düzeltilerek istinaf başvurusunun esastan reddine karar vermektedir. Buna örnek olarak yalan yere tanıklık suçunun olduğu bir olayda, TCK m.273/2 uyarınca, kişiye tanıklıktan çekinme hakkı olmasına rağmen bu hakkının olduğu kendisine hatırlatılmadan yalan yere tanıklık yapması durumu gösterilebilir. Nitekim bu durum cezayı kaldıran veya cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsî sebeptir. Ayrıca burada önemli bir hususta Bölge Adliye Mahkemesinin bu hallerin var olup olmadığını ayrıca araştırmaya gerek duymaması gerekir. Aksi halde bu CMK.m.280/1-c düzenlemesi uygulanamaz.

-Bölge Adliye Mahkemesi, davanın, somut olayın daha fazla araştırılmasına gerek duyulmaksızın reddine karar verilmesi veya güvenlik tedbirleri ile ilgili verilen hatalı kararın düzeltilmesi gereken durumlarda, hukuka aykırılığın düzeltilerek istinaf başvurusunun esastan reddine karar vermektedir. Bölge Adliye Mahkemesi somut olayı daha fazla araştırmaya

⁷¹ Seydi Kaymaz, **Ceza Muhakemesi Hukukunda İstinaf**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s. 130.

⁷² Fidan Balcı/Seyithan Öztürk, **(Avukatlar İçin) Ceza Yargılamasında İstinaf ve Temyiz**, s. 109-110.

ihtiyaç duymaksızın davanın reddine karar verebilir. Nitekim CMK m.223/7 uyarınca, aynı fiil sebebiyle aynı sanık için önceden verilmiş bir hüküm veya açılmış bir dava olması halinde davanın reddine karar verilmektedir. Burada Bölge Adliye Mahkemesinin davanın reddine karar verebilmesi için önceden verilmiş bir hükmün veya açılmış olan davanın aynı fiil ve sanık açısından geçerli olup olmadığı hususunda araştırmaya gerek görmesi halinde dava duruşma açılarak yeniden görülmelidir⁷³. Bu düzenleme kapsamında Bölge Adliye Mahkemesinin somut olayın araştırılmasına ihtiyaç duymaksızın güvenlik tedbiri ile ilgili verilen hatalı kararın düzeltilmesi de girmektedir. Güvenlik tedbirine örnek olarak TCK'da yer alan belli haklardan yoksun bırakılma (m.53) ve eşya müsaderesi (m.54) gösterilebilir.

-Bölge Adliye Mahkemesi, ilk derece mahkemesinin kararında, CMK m.289'da sayılan hukuka aykırılık sebebinin bulunması halinde, hükmün bozulmasına ve dosyanın tekrar incelenmesi ve hükmolünmek üzere hükmü bozulan ilk derece mahkemesine ya da kendi yargı çevresinde uygun bulacağı başka bir ilk derece mahkemesine gönderilmesine karar vermektedir. Bölge Adliye Mahkemesi CMK m.289'da yer alan hukuka aykırılık hallerinin varlığında bozma kararı vermek zorundadır⁷⁴. Ancak CMK m.289/1-g ve h bentleri bu düzenlemenin kapsamı dışındadır. CMK m.289 uyarınca, *temyiz dilekçesi veya beyanında gösterilmiş olmasa da aşağıda yazılı hâllerde hukuka kesin aykırılık var sayılır:* (CMK m.289/1-g ve h bentleri haricinde)

a) Mahkemenin kanuna uygun olarak teşekkül etmemiş olması.

b) Hâkimlik görevini yapmaktan kanun gereğince yasaklanmış hâkimin hükme katılması. (Örneğin, CMK m.22/1-a kapsamında hakimin bakmakta olduğu davada bizzat kendisinin suçtan zarar gören olması halinde yine de hakim olarak görev yapmaya devam etmesi)

c) Geçerli şüphe nedeniyle hakkında ret istemi öne sürülmüş olup da bu istem kabul olunduğu hâlde hâkimin hükme katılması veya bu istemin kanuna aykırı olarak reddedilip hâkimin hükme katılması. (Örneğin, hakimin bakmakta olduğu davada sanıkla arasında nişanlılık ilişkisi mevcut olduğu gerekçesiyle ilgililer tarafından davadan reddi talep edildiği ve bu

⁷³ Fidan Balcı/Seyithan Öztürk, (Avukatlar İçin) Ceza Yargılamasında İstinaf ve Temyiz, s. 111.

⁷⁴ Mustafa Albayrak, "Bölge Adliye Mahkemesi İstinaf İncelemesinde Düzelterek Red (Onama) Kararı Verebilecek Mi?" (Ceza), Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C. 20, S. 74, 2008, s. 231.

talep yetkili mahkeme tarafından kabul edildiği halde hakimnin davaya bakmaya devam etmesi.)

d) *Mahkemenin kanuna aykırı olarak davaya bakmaya kendini görevli veya yetkili görmesi.* (Örneğin, çocuk ağır ceza mahkemesinin olduğu yerde suça sürüklenen çocuğun yargılamasının asliye ceza mahkemesi tarafından yapılması⁷⁵.)

e) *Cumhuriyet savcısı veya duruşmada kanunen mutlaka hazır bulunması gereken diğer kişilerin yokluğunda duruşma yapılması.* (Örneğin, duruşmanın CMK m.188 kapsamında CMK'nın zorunlu müdafiliği kabul ettiği durumlarda, zorunlu müdafî olmaksızın yapılması.)

f) *Duruşmalı olarak verilen hükümde açıklık kuralının ihlâl edilmesi.* (Örneğin, sanığın duruşma tarihinden önce on sekiz yaşını doldurmuş olması dikkate alınmadan ve hakkında kendisi hakkında yapılacak duruşmanın kapalı olacağına ilişkin bir karar da olmamasına rağmen duruşmanın kapalı yapılarak hükmün de kapalı duruşmada verilmiş olması⁷⁶.)

i) *Hükmün hukuka aykırı yöntemlerle elde edilen delile dayanması.* (Örneğin; hükmün hukuka aykırı bir şekilde yapılan arama sonucunda elde edilen delile dayanması⁷⁷.)

Bölge Adliye Mahkemesinin verdiği kararlardan, sadece bozmaya ilişkin olarak, dosya ilk derece mahkemesine geri gönderilmektedir⁷⁸. Ayrıca İstinaf sebeplerinin birden fazla olması ve bu sebeplerden bazılarının CMK m.289 kapsamında olması halinde Bölge Adliye Mahkemesi öncelikle bozma kararı vererek dosyayı ilk derece mahkemesine geri göndermelidir. Bunun üzerine ilk derece mahkemesi tarafından yapılan yargılama sonucu verilen hükme karşı istinafa gidildiği takdirde diğer istinaf sebepleri dikkate

⁷⁵ Asım Ekren, *Uygulamada İstinaf-Ceza El Kitabı*, s. 134-135.

⁷⁶ **YCGK**, E. 2009/82, K. 2009/231, Karar Tarihi: 13.10.2009.

⁷⁷ "...Buna göre somut olay değerlendirildiğinde; alınan ihbar üzerine suç tarihinde yürürlükte bulunan 1412 sayılı CMUK'nun 97. maddesi uyarınca hakimden alınacak arama kararı ile ya da gecikmesinde sakınca varsa bu husus belirtilerek yetkili merciin yazılı veya sözlü arama emri ile sanığın işyerinde (deposunda) arama yapılması gerekirken, ilçe merkezinde, gecikmesinde ne gibi sakınca olduğu da belirtilmeden, hakim kararı da olmaksızın hukuka aykırı bir şekilde arama sonucu elde edilen delile dayanılarak sanığın mahkumiyetine karar verilmesi..." nedeniyle hüküm bozulmuştur. **YCGK**, E. 2009/160, K. 2009/264, Karar Tarihi: 17.11.2009.

⁷⁸ Serap Keskin Kızıoğlu, "Yeni Ceza Muhakemesi Kanununda İtiraz, İstinaf ve Temyiz", s. 372.

alınmalıdır. Böylece yargılamaların fazla uzamasının da önüne geçilmiş olacaktır.⁷⁹

Soyaslan'a göre, Bölge Adliye Mahkemesinin bozma kararı verdiği dosyayı, kendi yargı çevresi içindeki başka bir ilk derece mahkemesine göndermesinin sebebi, başka bir hakim tarafından maddi olayın tekrar değerlendirilmesini sağlamaktır. Nitekim hükmü veren ilk derece mahkemesi hakiminin kendi yanlısını tarafsız olarak değerlendiremeyebileceği ve kararında ısrar edebileceği olasılıkları mevcuttur.⁸⁰ Ancak Özen'e göre bu düzenlemenin faydası olmakla birlikte sakıncası da bulunmaktadır. Nitekim Bölge Adliye Mahkemesinin istinafa konu olan dosyayı kendi yargı çevresi içindeki başka bir ilk derece mahkemesine göndermesi halinde, önceden dava konusu olay hakkında kanaati oluşmamış olan mahkemenin, iş yoğunluğu sebebiyle, dosyaya yeteri kadar zaman ayıramaması ihtimali mevcuttur. Böyle bir durumda ise, verilecek kararların isabetsiz olması mümkündür.⁸¹

-Bölge Adliye Mahkemesi soruşturma ya da kovuşturma şartının sağlanmadığını ya da ön ödeme ve uzlaştırma usulünün uygulanmadığını tespit etmesi veya davanın ilk derece mahkemesinde görülmekte olan bir dava ile beraber yürütülmesinin zorunluluk arz etmesi halinde hükmün bozulmasına ve yeniden incelenmesi ve hükmolünmek üzere hükmü bozulan ilk derece mahkemesine veya kendi yargı çevresinde uygun bulacağı başka bir ilk derece mahkemesine gönderilmesine karar vermektedir. Burada dava soruşturma veya kovuşturma şartı (örneğin, talep, izin, şikayet) sağlanmadan açılmışsa, öndeme ile ilgili suç ve cezaya ilişkin koşulların gerçekleşmesine rağmen bu kurum uygulanmamışsa (TCK m.75)⁸², uzlaştırma koşullarının gerçekleşmesine rağmen uzlaştırmanın uygulanmadığı tespit edilmişse (örneğin, somut olayda uzlaştırma kapsamına giren konut dokunulmazlığının ihlali suçu olmasına ve bu suçun işlendiğine dair yeterli suç şüphesinin varlığına rağmen uzlaştırma usulü uygulanmamışsa), davanın ilk derece mahkemesinde görülmekte olan bir dava ile birlikte görülmesi zorunluluk arz ediyorsa Bölge Adliye Mahkemesi hükmün bozulmasına ve dosyanın yeniden incelenmek ve hükmolünmek üzere ilk derece mahkemesine veya kendi yargı çevresinde

⁷⁹ Bahri Öztürk/Durmuş Tezcan/Mustafa Ruhan Erdem/Özge Sırma Gezer/Yasemin F. Saygılar/Esra Alan/ Özdem Özyayın/Efser Erden Tütüncü/Derya Altınok Villemin/Mehmet Can Tok, (Nazari ve Uygulamalı) Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 732.

⁸⁰ Doğan Soyaslan, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 578.

⁸¹ Mustafa Özen, (Öğreti ve Uygulama Işığında) Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 1234.

⁸² Nur Centel/Hamide Zafer, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 570.

uygun göreceği başka bir ilk derece mahkemesine gönderilmesine karar vermektedir.

-Bölge Adliye Mahkemesi, bunların dışındaki hallerde, gerekli olan tedbirleri alarak davanın yeniden görülmesine ve duruşma hazırlığına ilişkin işlemlerin başlanmasına karar vermektedir.

G. İstinaf Duruşması

1. İstinaf Duruşmasına Yönelik Hazırlık

İstinaf duruşmasına yönelik hazırlık aşamasında, CMK m.281/1 uyarınca, Bölge Adliye Mahkemesi daire başkanı ya da kendisinin görevlendireceği üye CMK m.175'e uygun olarak duruşma gününü belirleyerek, gerekli çağruları yapmaktadır. Ayrıca bu doğrultuda CMK m.281/2 uyarınca, Bölge Adliye Mahkemesi istinaf duruşmasında gerekli olan tanıkların, bilirkişilerin dinlenilmesine ve keşfin yapılmasına karar vermektedir.

2. İstinaf Duruşmasının İçeriği

İstinaf duruşması, CMK'da duruşma hazırlığı, duruşma ve karar için öngörülen usule uygun olarak yapılmaktadır. Ancak CMK m.282'de istinaf duruşmasına özgü birtakım istisnalara yer verilmektedir. Anılan istisnalar şu şekilde özetlenebilir: Öncelikle istinaf duruşması CMK'da öngörülen genel hükümlere göre başladıktan sonra bu hususta görevlendirilen üyenin hazırladığı inceleme raporu ve ilk derece mahkemesinin vermiş olduğu gerekçeli hüküm anlatılır. İlk derece mahkemesinin dinlemiş olduğu tanıkların ifadelerinin yer aldığı tutanaklar, keşif tutanakları ve bilirkişi raporu anlatılır. Bölge Adliye Mahkemesi gerekli gördüğü takdirde istinaf duruşmasında dinlenilmeleri amacıyla tanık ve bilirkişileri çağırır⁸³.

⁸³ **CMK m.180/5:** Yukarıdaki fıkralar içeriğine göre tanık veya bilirkişinin aynı anda görüntülü ve sesli iletişim tekniğinin kullanılması suretiyle dinlenebilmeleri olanağının varlığı hâlinde bu yöntem uygulanarak ifade alınır. Buna olanak verecek teknik donanımın kurulmasına ve kullanılmasına ilişkin esas ve usuller yönetmelikte gösterilir. Yenisey/Nuhoğlu'na göre, anılan maddenin sadece gerekli hallerde uygulanması ve istinaf duruşmasının fiziki olarak yapılmasının en doğru yöntem olduğu belirtilmektedir. Ayrıca istinaf duruşmasında SEGBİS kayıtlarına da yer verilerek ilgililere bu hususta söz hakkı tanınması gereklidir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Feridun Yenisey, “**İstinaf ve Temyiz Kanun Yolları Sonuç Bildirgesi**”, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 12, S. 159, 2017, s. 316-317; Feridun Yenisey/Ayşe Nuhoğlu, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 962. Çınar'a göre, istinaf duruşmasında SEGBİS sistemi vasıtasıyla açıklık, doğrudan doğruluk, sözlülük ve yüze karşılık ilkelerinin sağlanması amaçlanmakta ise de, anılan sisteminin bu amaca tam olarak hizmet ettiği söylenemez. Bkz. Ali Rıza Çınar, “**Ceza YÜHFD Cilt: XX Sayı:2 (2023)**

İstinaf duruşmasına gelmeleri amacıyla davetiye tebliğ edilen sanık, müdafî, katılan ve vekilinin bu davete uymamaları halinde CMK m.282/1-f uyarınca duruşmaya devam edilmektedir. Ayrıca anılan kişilerin yokluklarında sanığın sorgu tutanakları anlatılarak dava bitirilebilir. Bunun istisnası ilk derece mahkemesinin sanığa verdiği cezanın, Bölge Adliye Mahkemesinin vereceği cezadan daha hafif olmasıdır. Bu durumda sanığa daha ağır bir ceza verileceği için kendisinin dinlenilmesi gerekmekte ve hatta sanık hakkında zorla getirme kararı verilebilmektedir. Ancak CMK m.195 düzenlemesi bunun kapsamı dışında kalmaktadır. Nitekim anılan maddeye göre sanığın işlediği suç sadece veya birlikte adlî para cezasını ya da müsadereyi gerektiriyorsa, sanık duruşmaya gelme bile duruşmaya devam edilebilir. Sanığa duruşmaya gelmesi için tebliğ edilen davetiyede bu husus yazılı olarak belirtilmektedir.

Bölge Adliye Mahkemesi duruşma sonunda, CMK m.280/2 uyarınca, istinaf başvurusunu esastan reddedebileceği gibi, ilk derece mahkemesinin vermiş olduğu hükmü kaldırarak yeniden hüküm de kurabilmektedir.

IV. İstinafın Etkileri

A. İstinafın Sanık Lehine Başvurulması

İstinafın sadece sanık lehine başvurulması halinde, CMK m.283 uyarınca, verilecek yeni hükmün önceden verilmiş olan hükümle belirlenen cezadan daha ağır olmaması gerekir. Buna aleyhe bozma yasağı (reformatio in peius) denir. Aleyhe değiştirme yasağı, ilk derece mahkemesi açısından bir yasak, lehine istinafa başvuru olan sanık açısından bir güvence niteliği taşımaktadır⁸⁴. Bunun amacı ilgililerin kanun yoluna başvurarak haklarını aramaktan vazgeçmemelerini sağlamaktır. Aksi halde bu durum Anayasanın 36. maddesi kapsamında düzenlenen hak arama özgürlüğüne de aykırılık teşkil edecektir⁸⁵.

Aleyhe değiştirme yasağı CMUK döneminde sadece temyiz ile yargılamanın yenilenmesi kanun yolları için geçerliydi. Ancak CMK'da

---

Yargılama Hukukunda İstinaf Yasa Yolu ile Bir Yıllık Uygulama ve Yapılan Yasa Değişiklikleri Konusunda Değerlendirmeler", s. 136.

⁸⁴ Veli Özer Özbek/İlker Tepe, "Türk Ceza Muhakemesi Hukukunda Aleyhe Değiştirme (Reformatio in Peius) Yasağına İlişkin -Öğreti ve Uygulama Boyutlarıyla Genel Değerlendirme", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 16, Özel Sayı, 2014, s. 3759-3760.

⁸⁵ Doğan Soyaslan, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 581. Aynı yönde bkz. Osman Yaşar/Cengiz Otacı, **(Yeni İctihatlarla Uygulamalı ve Yorumlu) Ceza Muhakemesi Kanunu**, II. Cilt (Madde 157-335), s. 2665.

anılan yasak istinaf (CMK m.283), temyiz (CMK m.307/5, CMUK m.326/4), kanun yararına bozma (CMK m.309/4-b) ve yargılamanın yenilenmesi (CMK m.323/2) kanun yolları açısından geçerlidir. Bunun yanı sıra CMK m.283 uyarınca aleyhe değiştirme yasağı sadece sanığa hükmolunan ceza açısından geçerlidir. Suç karşılığında uygulanan yaptırım olarak cezalar, TCK m.45 uyarınca, hapis ve adli para cezalarıdır. Bu doğrultuda Yargıtay güvenlik tedbirlerini aleyhe değiştirme yasağının kapsamı dışında değerlendirmektedir⁸⁶. Aynı yönde Yargıtay güvenlik tedbirleri arasında yer alan müsadere ile belli haklardan yoksun bırakılmayı, ceza niteliğinde olmadıkları için aleyhe değiştirme yasağı kapsamında değerlendirilmelerinin mümkün olmadığını ifade etmektedir⁸⁷. Diğer yandan Yargıtay aleyhe değiştirme yasağının sadece cezalar ile sınırlı tutulduğu için tedavi ve denetimli serbestlik tedbirinin bu yasak kapsamında sayılamayacağını vurgulamaktadır⁸⁸.

Yargıtay tekerrürün aleyhe değiştirme yasağı kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini belirtmekte olup, bunun gerekçesi olarak, güvenlik tedbirlerine ilişkin bölümde düzenlenmiş olan tekerrürün esasen maddi ceza hukuku ile bağlantılı olduğu, hükümlülüğün yasal sonucu olmaması sebebiyle 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 98 vd. maddeleri uyarınca anılan hususlarda infaz aşamasında karar alınmasının mümkün olmadığını ifade etmektedir⁸⁹. Yargıtay aynı gerekçelerle hapis cezasının ertelenmesinin de aleyhe değiştirme yasağı kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır⁹⁰. Ancak Yargıtay cezanın ertelenmesi halinde belirlenen denetim süresine ilişkin hataların infaz aşamasında düzeltilmesi mümkün olduğu için aleyhe değiştirme yasağı kapsamında olmadığını belirtmektedir⁹¹. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmesi halinde belirlenen denetim süresi Yargıtay tarafından yine bu yasak kapsamı dışında değerlendirilmektedir⁹².

⁸⁶ **YCGK.**, E. 2011/2019, K. 2011/280, Karar Tarihi: 20.12.2011. Aynı yönde bkz. **Y.9.CD**, E. 2021/435, K. 2021/1974, Karar Tarihi: 06.04.2021.

⁸⁷ **YCGK.**, E. 2006/199, K. 2006/188, Karar Tarihi: 19.09.2006; **YCGK.**, E. 2021/435, K. 2021/1974, Karar Tarihi: 06.04.2021.

⁸⁸ **YCGK.**, E. 2013/13, K. 2014/5, Karar Tarihi: 14.01.2014.

⁸⁹ **YCGK.**, E. 2007/71, K. 2007/98, Karar Tarihi: 17.04.2007. Aynı yönde bkz. **YCGK.**, E. 2010/48, K. 2010/74, Karar Tarihi: 06.04.2010.

⁹⁰ **YCGK.**, E. 2020/654, K. 2020/5603, Karar Tarihi: 16.06.2020.

⁹¹ **YCGK.**, E. 2009/230, K. 2010/32, Karar Tarihi: 23.02.2010.

⁹² **YCGK.**, E. 2008/241, K. 2009/57, Karar Tarihi: 10.03.2009.

Aleyhe değiştirme yasağı sadece sanık lehine istinaf başvurusunda bulunulması halinde geçerlidir. Sanık lehine istinaf başvurusunu bizzat sanığın kendisi yapabileceği gibi, sanığın yasal temsilcisi, eři, mūdafi veya Cumhuriyet savcısı da bu başvuruyu yapabilmektedir⁹³. İstinaf başvurusu üzerine Bølge Adliye Mahkemesinin hūkmū bozduğu veya ilk derece mahkemesinin verdiği hūkmū bozarak duruşma yapmak suretiyle yeni bir hūkūm tesis ettiği hallerde uygulanmaktadır⁹⁴. Nitekim sanığın yanı sıra katılanın ya da sanığın aleyhine Cumhuriyet savcısının da istinafa başvurması halinde aleyhe değiştirme yasağı devre dışı kalmaktadır. Ayrıca burada sanık hakkında verilen hūkūm aleyhe bozulabilmekte fakat verilecek yeni cezanın miktarı aęırlařtırılmamaktadır⁹⁵. Bu kapsamda sanığın işlediği suçun niteliğinin değiştirilmesi de mūmkündür. Orneęin, hırsızlık suçunu işlemesinden dolayı u yıl hapis cezasına mahkūm olan sanığın, istinaf yargılaması sonucunda işlediği suçun yağma olduğu anlaşılabilir. Ancak sanığa yağma suçunu işlemesinden dolayı verilecek ceza u yıldan fazla olmamalıdır⁹⁶.

⁹³ Cumhuriyet Şahin/Neslihan Gōktürk, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 617.

⁹⁴ Ali Rıza ınar, “**Aleyhe Deęiřtirme Yasağı Kuralı**”, Marmara Őniversitesi Hukuk Fakūltesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 19, S. 2, 2013, s. 637.

⁹⁵ “...O halde, lehe temyiz davası üzerine suç vasfının saptanmasında hataya dūřulduęünün belirlenmesi halinde cezanın tūr ve miktarı yōnünden kazanılmıř hak saklı tutularak hūkmūn bozulmasına karar verilmelidir...”. Bkz. **YCGK.**, E. 2012/1589, K. 2013/349, Karar Tarihi: 09.07.2013.

⁹⁶ Hakan Karakehya, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 635. Yargıtayın sanıęa verilen cezanın tūrū ve miktarı yōnünden yaptıęı kazanılmıř hak deęerlendirmesi için bkz. “...Yargıtay’ca suçun nitelięinde yanılıya dūřulduęu saptandıęında aleyhe temyiz bulunmasa bile cezanın tūr ve miktarı yōnünden kazanılmıř hak saklı kalmak řartıyla hūkmūn bozulmasına karar verilecektir. Aksinin kabulū hukuk kuralları ile yasal dūzenlemelerin Őlke genelinde farklı uygulanmasına yol açacaktır ki, bu durum; eřitlik, adalet ve hakkaniyet ilkelerine aykırılık oluřturacaktır. Zira aynı fiil nedeniyle farklı mahkemelerde yargılanan sanıklardan suçun hukuki nitelięi doęru belirlenen sanıęın mahkūmiyeti ile zamanařımı, sūreli veya sūresiz olarak kamu gōrevini Őstlenmekten yoksun bırakılma, seçme ve seçilme hakkının kaybı gibi yoksunluklarının yanında, muhtemel bir genel veya Őzellikle de Őzel af karřısında deęiřik sonuçlarla karřılařmasına raęmen, suç vasfı yanılılı olarak belirlenen sanıęın, açıklanan sonuçlarla karřılařmaması sōz konusu olabilir ki, bu durum eřitlik ilkesi ile hak ve adalet duygusuna da uygun deęildir. O halde lehe temyiz davası üzerine suç vasfının saptanmasında yanılıya dūřulduęünün belirlenmesi durumunda, cezanın tūr ve miktarı yōnünden kazanılmıř hak saklı tutularak hūkmūn bozulmasına karar verilmelidir...”. **YCGK.**, E. 2013/46, K. 2013/122, Karar Tarihi: 02.04.2013.

B. Direnme Yasağı

Bölge Adliye Mahkemesinin kararlarına karşı direnme yasağı söz konusudur. Bu doğrultuda ilk derece mahkemesinin Bölge Adliye Mahkemesi tarafından verilen karar ve hükümlere karşı direnmesi CMK m.284/1 uyarınca yasaktır; bu kararlara karşı herhangi bir kanun yoluna başvurulamaz⁹⁷. Ancak CMK m.284/2 uyarınca Bölge Adliye Mahkemesinin vermiş olduğu karar ve hükümlere karşı itiraz ve temyize başvurulabileceğine ilişkin hükümler saklıdır⁹⁸. Bunun yanı sıra direnme sadece hükmü veren ilk derece mahkemesi tarafından yapılabilecek bir işlem olduğu için anılan madde istinaf yargılaması sonucunda verilen kararlara karşı olağanüstü kanun yollarına başvurulmasını kapsamamaktadır⁹⁹.

Direnme yasağı bakımından istinaf ile temyiz arasında farklılık vardır. İstinafta ilk derece mahkemesinin Bölge Adliye Mahkemesi tarafından verilen karara karşı direnmesi yasaktır. Temyizde ise, Yargıtayın temyiz

⁹⁷ Uygulamada ilk derece mahkemesi Bölge Adliye Mahkemesinin bozma kararına uyuyormuş görüntüsü vermekte ama esasen buna uymamaktadır. Bu durumda ilk derece mahkemesi tarafından yapılacak yargılama sonucunda verilen karara karşı istinafa başvurulabilir. Bkz. Bahri Öztürk/Durmuş Tezcan/Mustafa Ruhan Erdem/Özge Sırma Gezer/Yasemin F. Saygılar/Esra Alan/ Özdem Özaydın/Efser Erden Tütüncü/Derya Altınok Villemin/Mehmet Can Tok, **(Nazarî ve Uygulamalı) Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 733.

⁹⁸ "...Mersin 11. Asliye Ceza Mahkemesinin 24/10/2019 tarih, 2017/987 Esas ve 2018/711 Karar sayılı ilamı ile Adana Bölge Adliye Mahkemesi 11. Ceza Dairesinin bozma ilamının görevsizlik kararı vasfında olduğundan bahisle görevsizlik kararı verilerek uyumsuzluğun çözümü için dava dosyası Yargıtay'a gönderilmiş ise de, hukuki manada bu ek kararın Adana Bölge Adliye Mahkemesi 11. Ceza Dairesinin bozma kararına karşı direnme hükmü niteliğinde olduğu, ceza yargılamasında kıyas mümkün ise de, yürürlükteki kanunlarda ilk derece mahkemesi ile bölge adliye mahkemesi arasında görev ihtilafı çıkabilecek bir hususun bulunmadığı, kaldı ki CMK'nın "Direnme yasağı" başlıklı 284. maddesi uyarınca, itiraz ve temyize ilişkin hükümler saklı kalmak üzere bölge adliye mahkemesi karar ve hükümlerine karşı direnilemeyeceği; bunlara karşı herhangi bir kanun yoluna gidilemeyeceği, bu itibarla Adana Bölge Adliye Mahkemesi 11. Ceza Dairesinin 11/10/2019 tarih, 2018/2914 Esas ve 2019/2429 Karar sayılı bozma ilamının kesin ve bağlayıcı nitelikte, Mersin 11. Asliye Ceza Mahkemesinin 24/10/2019 tarih, 2017/987 Esas ve 2018/711 sayılı Ek Kararının da yok hükmünde olduğu anlaşılmakla, ortada Yargıtay tarafından çözümü gereken bir görev uyumsuzluğu bulunmadığından incelenmeyen dosyanın mahalline gönderilmesi için Yargıtay C.Başsavcılığına TEVDİNE 14/01/2020 tarihinde oy birliğiyle karar verildi". Bkz. **Y.5.CD.**, E. 2019/9110, K. 2020/147, Karar Tarihi: 14.01.2020.

⁹⁹ Nur Centel/Hamide Zafer, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 915. Aynı yönde bkz. Ahmet Gökçen/Murat Balcı/M. Emin Alşahin/Kerim Çakır, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 707; Hakan Karakehya, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 654.

incelemesi sonrasında bozma kararı vermesine karşı ilk derece mahkemesinin direnme hakkı söz konusudur¹⁰⁰. Yurtcan'a göre, temyizde olduğu gibi, istinafta da direnme yasağının olmaması gerekirdi. Nitekim direnme yasağı hakimın bağımsızlığı ilkesiyle de örtüşmemektedir¹⁰¹. Aynı yönde Özen'e göre, istinafta direnme yasağı olması hız kazandırıcı bir etken olsa da Bölge Adliye Mahkemelerinin istinaf yargılamasında hata yapmayacağı varsayımında bulunmak isabetli değildir¹⁰². Kanaatimizce de direnme yasağı istinaf açısından kabul edilmemelidir. Bölge Adliye Mahkemelerinde görev yapan hakimlerin de insan olduğu ve verdikleri kararlarda hata yapabilmelerinin de ihtimal dahilinde olduğu unutulmamalıdır. İlk derece mahkemelerinde görev yapan hakimlerin de bu açıdan bağımsızlıklarının zedeleneceği açıktır.

C. Hükümün Sanık Lehine Bozulmasının Diğer Sanıklar Açısından Önemi

CMK m.280/1 ve 2. fıkraları uyarınca verilen kararların sanığın lehine olması durumunda istinaf talebinde bulunmamış olan diğer sanıklar açısından bu hususların uygulanma olanağı var ise, diğer sanıklar da sanki istinaf talebinde bulunmuşçasına verilen kararlardan faydalanırlar. CMK m.280/3'te yer alan bu kurala "istinafta yayılma etkisi" denir. Örneğin, hükümün çocuk olan sanığın zorunlu müdafiden yararlandırılmadığı gerekçesiyle bozulmuş olması halinde, çocuk olmayan diğer sanıklar açısından bu hususun uygulanabilmesi mümkün değildir¹⁰³. Ancak

¹⁰⁰ Ahmet Gökçen/Murat Balcı/M. Emin Alşahin/Kerim Çakır, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 707.

¹⁰¹ Erdener Yurtcan/Begüm İrtiş, **Ceza Muhakemesi Kanunu Şerhi (CMK)**, s. 1316-1317.

¹⁰² Muharrem Özen, "Türk Ceza Muhakemesinde İstinaf", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 65, S. 4, 2016, s. 2384; Muharrem Özen, "Türk Ceza Muhakemesinde İstinaf", s. 2384.

¹⁰³ Hakan Karakehya, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 653. "...İnceleme konusu somut olayda; sanıkların imar kirliliğine neden olma suçundan aynı dosya kapsamında yapılan yargılamaları sonunda, mahkumiyetlerine dair hükümler kurulduğu, bu hükümleri sanıklardan ...'ın istinaf ettiği, diğer sanıklar ... ve ... hakkındaki hükümlere karşı kanun yoluna başvurulmadığı anlaşılmaktadır. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 23. Ceza Dairesi'nin, 20/11/2018 tarih, 2018/1517 esas ve 2018/3059 Sayılı kararı ile sanık ...'ın imar kirliliğine neden olma suçunun unsurunun oluşmadığından dolayı hükmi sanığın beraati yönünde düzelterek istinaf başvurusunun esastan reddine karar verdiği, bu kararın istinaf başvurusunda bulunmayan sanıklar ... ve ...'ın hukuki durumunu da etkilemesi nedeniyle, istinaf talebinde bulunma hakkından yararlanmayan sanıklar yönünden yasal şartları oluştuğundan 5271 Sayılı CMK'nın 280 /3. maddesi gereğince, istinaf kararının

doktrinde istinafta yayılma etkisinin kabul edilmesi eleştirilmektedir. Bunun gerekçesi olarak temyizde sanığın lehine verilen hükmün temyize başvurmayan diğer sanıklar açısından da geçerli olmasının sebebinin önemli hukuki sorunlar hakkında ülke genelinde içtihat birliğinin sağlanmaya çalışılması olduğu ancak istinafta böyle bir amacın bulunmadığı ileri sürülmektedir.¹⁰⁴

Diğer sanıklar açısından hükmün aleyhte kesinleşmesi halinde, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun m.17/A uyarınca, hükmü veren ilk derece mahkemesinden infazın ertelenmesi ya da durdurulmasına ilişkin karar verilmesi talep edilebilir. İlk derece mahkemesi bu doğrultuda bir karar vermeden önce Cumhuriyet savcısı ve hükümlüden yazılı olarak görüşlerini isteme hakkını haizdir. Karar dosya üzerinden verilmekte olup, anılan karara karşı itiraz yoluna başvurulabilmektedir. Ayrıca erteleme ve durdurma talebinin kabul edilmesinin güvence gösterilmesi ya da başka bir şarta da bağlanabilmesi mümkündür.

SONUÇ

İstinafın hukuk sistemimizde yerini alması tüm aksaklıklara rağmen isabetlidir. Adil yargılanma hakkı kapsamında ilgililerin ilk derece mahkemesi tarafından verilen hükme karşı Bölge Adliye Mahkemesine başvurabilmeleri hukuken bir güvence teşkil etmektedir. İstinaf yargılamasında, dava konusu dosyanın sadece hukuki değil, maddi açıdan da denetlenecek olması, ilgililerin ve toplumun hukuka olan güvenlerinin sağlanmasında da olumlu rol oynamaktadır. Ancak CMK'da istinafa ilişkin bazı düzenlemelerin revize edilmesi gereklidir. Bu doğrultuda istinafa başvuru sırasında sadece Cumhuriyet savcısının gerekçe gösterme zorunluluğunun olması kabul edilemez; diğer ilgililer açısından da bu yükümlülüğün getirilmesi isabetli olacaktır. Ayrıca Bölge Adliye Mahkemesinin istinaf başvurusu sırasında belirtilen gerekçe ile bağlı olmayacağına ilişkin CMK'da açık bir düzenlemeye yer verilmelidir.

sirayet ettirilmesinin mümkün olacağı anlaşılmıştır. İncelenen dosyada, yasaya aykırılığı, hükmün kesinleşmesini ve infazını engelleyen usule ilişkin yasal düzenleme mevcut iken, bu yolun kullanımına başvurulmaksızın, olağanüstü yasa yolu olan kanun yararına bozma yoluna gidilmesi hukuka aykırıdır...". Bkz. Y.4.CD., E. 2020/18483, K. 2020/18541, Karar Tarihi: 07.12.2020. Almanya'da istinafta yayılma etkisi kabul edilmemiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Ali Rıza Çınar, "Alman Ceza Yargılama Hukukunda İstinaf Yasayolu", Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.9, S.1, 2010, s. 527.

¹⁰⁴ Ali Rıza Çınar, "Ceza Yargılama Hukukunda İstinaf Yasa Yolu ile Bir Yıllık Uygulama ve Yapılan Yasa Değişiklikleri Konusunda Değerlendirmeler", s. 137-138; Feridun Yenisey/Ayşe Nuhoglu, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, s. 972.

YÜHFD Cilt: XX Sayı:2 (2023)

Direnme yasağının istinaf açısından kabul edilmesi de isabetli değildir. Nitekim Bölge Adliye Mahkemelerinde görev yapan hakimlerin de hata yapabilmeleri mümkündür. Direnme yasağı sebebiyle ilk derece mahkemelerinde görev yapan hakimlerin bağımsızlıkları da zedelenmektedir. Buna ilaveten Bölge Adliye Mahkemelerinde görev yapan hakimlerin istinafta, kural olarak, duruşma yapılmasının esas olduğunun bilincini taşımaları ve dosya üzerinden istinaf denetimi yapma alışkanlığı edinmemeleri önem arz etmektedir. Bu doğrultuda SEGBİS sisteminin de ancak zorunlu olan hallerde uygulanması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- ALBAYRAK Mustafa, “**Bölge Adliye Mahkemesi İstinaf İncelemesinde Düzelterek Red (Onama) Kararı Verebilecek Mi?**” (Ceza), Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C. 20, S. 74, 2008, s. 226-245.
- BALCI Fidan/ÖZTÜRK Seyithan, (Avukatlar İçin) **Ceza Yargılamasında İstinaf ve Temyiz**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020.
- BAYRAKTAR Köksal, **Hukukun Üstünlüğü**, Der Yayınları, 3. Baskı, İstanbul, 2021.
- CENDEL Nur/ZAFER Hamide, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Beta Yayıncılık, 21. Bası, İstanbul, 2022.
- ÇELİK Ali/ALBAYRAK Zeki Murteza, (Notlu-Atıflı-Uygulamalı) **Ceza Muhakemesi Kanunu “Öz Kitap”**, Seçkin Yayıncılık, 13. Baskı, Ankara, 2022.
- ÇINAR Ali Rıza, “**İstinaf**”, Fasikül Hukuk Dergisi, C. 2, S. 8, 2010, s. 14-25.
- ÇINAR Ali Rıza, “**Alman Ceza Yargılama Hukukunda İstinaf Yasayolu**”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 9, S. 1, 2010, s. 503-531.
- ÇINAR Ali Rıza, “**Aleyhe Değişirme Yasağı Kuralı**”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 19, S. 2, 2013, s. 603-666.
- ÇINAR Ali Rıza, “**Ceza Yargılama Hukukunda İstinaf Yasa Yolu ile Bir Yıllık Uygulama ve Yapılan Yasa Değişiklikleri Konusunda Değerlendirmeler**”, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 12, S. 159, 2017, s. 125-142.
- EKREN Asım, **Uygulamada İstinaf-Ceza El Kitabı**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2021.
- EREM Faruk, “**İstinaf Mahkemeleri**”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 7, S. 1, 1950, s. 9-17.

- GÖKCEN Ahmet, “**1296 (1879) Tarihli Usul-i Muhakemat-ı Cezaiye Kanun-ı Muvakkatı**”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 4, S. 1-2, 1994, s. 203-288.
- GÖKCEN Ahmet/BALCI Murat/ALŞAHİN M. Emin/ÇAKIR Kerim, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Adalet Yayınevi, 7. Bası, Ankara, 2023.
- İTİŞGEN Rezzan, “**Ceza Muhakemesi Hukukunda İstinaf**”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, C. 5, S. 16, 2014, s. 373-404.
- KARAKEHYA Hakan, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, 4. Baskı, Ankara, 2022.
- KAYMAZ Seydi, **Ceza Muhakemesi Hukukunda İstinaf**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017.
- KESKİN KİZİROĞLU Serap, “**Yeni Ceza Muhakemesi Kanununda İtiraz, İstinaf ve Temyiz**”, Ceza Muhakemesi Kanununun 3 Yılı Sempozyumu (Teori ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar), Türk Ceza Hukuku Derneği Yayınları: 11, İstanbul, 2009, s. 369-380.
- ÖZBEK Veli Özer/DOĞAN Koray/BACAKSIZ Pınar, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, 15. Baskı, Ankara, 2022.
- ÖZBEK Veli Özer/TEPE İlker, “**Türk Ceza Muhakemesi Hukukunda Aleyhe Değiştirme (Reformatio in Peius) Yasağına İlişkin -Öğreti ve Uygulama Boyutlarıyla- Genel Değerlendirme**”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 16, Özel Sayı, 2014, s. 3759-3797.
- ÖZEN Muharrem, “**Türk Ceza Muhakemesinde İstinaf**”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 65, S. 4, 2016, s. 2331-2388.
- ÖZEN Mustafa, (**Öğreti ve Uygulama Işığında**) **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Adalet Yayınevi, 5. Baskı, Ankara, 2022.
- ÖZTÜRK Bahri/TEZCAN Durmuş/ERDEM Mustafa Ruhan/GEZER Özge Sırma/SAYGILAR Yasemin F./ALAN Esra/ÖZAYDIN Özdem/ERDEN TÜTÜNCÜ Efser/ALTINOK VILLEMIN Derya/TOK Mehmet Can, (**Nazarî ve Uygulamalı**) **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Seçkin Yayınevi, 16. Baskı, Ankara, 2022.
- PEKCANITEZ Hakan, “**İstinaf Mahkemeleri**”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 5, S. 1, 2006, s. 17-29.
- SARIGÜL Ali Tanju, **Ceza Muhakemesi Hukukunda İstinaf**, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 3. Baskı, Ankara, 2017.
- SOYASLAN Doğan, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Yetkin Yayınları, 8. Baskı, Ankara, 2020.
- ŞAHİN Cumhur/GÖKTÜRK Neslihan, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Seçkin Yayınevi, 13. Baskı, Ankara, 2022.

- ÜNVER Yener/HAKERİ Hakan, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Adalet Yayınevi, 19. Bası, Ankara, 2022.
- YAŞAR Osman/OTACI Cengiz, **(Yeni İctihatlarla Uygulamalı ve Yorumlu) Ceza Muhakemesi Kanunu**, II. Cilt (Madde 157-335), Seçkin Yayıncılık, 10. Baskı, Ankara, 2022.
- YENERER ÇAKMUT Özlem, “İstinaf Mahkemesi Olarak Bölge Adliye Mahkemeleri, Kuruluşu ve İşleyişi”, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 4, S. 1, 2005, s. 343-362.
- YENİSEY Feridun, **Ceza Muhakemesi Hukukunda İstinaf ve Tekrar Kabulü Sorunu**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1979.
- YENİSEY Feridun, “İstinaf ve Temyiz Kanun Yolları Sonuç Bildirgesi”, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 12, S. 159, 2017, s. 315-320.
- YENİSEY Feridun/NUHOĞLU Ayşe, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, 10. Baskı, Ankara, 2022.
- YILMAZ Ejder, **(Öğrenciler İçin) Hukuk Sözlüğü**, Yetkin Yayınları, 8. Baskı, Ankara, 2021.
- YURTCAN Erdener/İRTİŞ Begüm, **Ceza Muhakemesi Kanunu Şerhi (CMK)**, Yetkin Yayınları, 10. Baskı, Ankara, 2023.
- AYM. Bireysel Başvuru, Başvuru No: 2017/19906, Karar Tarihi: 02.06.2020.
- YCGK., E. 2010/90, K. 2010/126, Karar Tarihi: 25.05.2010.
- YCGK., E. 2010/182, K. 2010/209, Karar Tarihi: 26.10.2010.
- YCGK., E. 2012/534, K. 2013/15, Karar Tarihi: 22.01.2013.
- Y.5.CD., E. 2019/9110, K. 2020/147, Karar Tarihi: 14.01.2020.
- Y.4.CD., E. 2020/18483, K. 2020/18541, Karar Tarihi: 07.12.2020.
- YCGK., E. 2011/2019, K. 2011/280, Karar Tarihi: 20.12.2011.
- Y.9.CD, E. 2021/435, K. 2021/1974, Karar Tarihi: 06.04.2021.
- YCGK., E. 2007/71, K. 2007/98, Karar Tarihi: 17.04.2007.
- YCGK., E. 2010/48, K. 2010/74, Karar Tarihi: 06.04.2010.
- YCGK., E. 2020/654, K. 2020/5603, Karar Tarihi: 16.06.2020.
- YCGK., E. 2006/199, K. 2006/188, Karar Tarihi: 19.09.2006.
- YCGK., E. 2021/435, K. 2021/1974, Karar Tarihi: 06.04.2021.
- YCGK., E. 2009/230, K. 2010/32, Karar Tarihi: 23.02.2010.
- YCGK., E. 2013/13, K. 2014/5, Karar Tarihi: 14.01.2014.
- YCGK., E. 2008/241, K. 2009/57, Karar Tarihi: 10.03.2009.
- YCGK., E. 2012/1589, K. 2013/349, Karar Tarihi: 09.07.2013.
- YCGK., E. 2013/46, K. 2013/122, Karar Tarihi: 02.04.2013.
- YCGK., E. 2014/163, K. 2015/415, Karar Tarihi: 24.11.2015.

YCGK., E. 2019/370, K. 2021/144, Karar Tarihi: 30.03.2021.

AYMK, E. 2021/121, K. 2022/88, Karar Tarihi: 20.07.2022, Resmi Gazete Sayı: 31962.

Y.20.CD., E. 2020/1877, K. 2020/2982, Karar Tarihi: 17.06.2020.

YCGK, E. 2009/160, K. 2009/264, Karar Tarihi: 17.11.2009

YCGK, E. 2009/82, K. 2009/231, Karar Tarihi: 13.10.2009.

<https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/10122019104748ek7.pdf>,

Çevrimiçi: 02.05.2023.

https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/2312020093321bm_05.pdf,

Çevrimiçi: 03.05.2023.

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/04/20230405-3.htm>,

Çevrimiçi: 07.06.2023.